

Pla marc d'educació ambiental i voluntariat de la Xarxa de Parcs Naturals (2022-2026)

Juliol 2022

1a edició

**Diputació
Barcelona**

Xarxa de Parcs Naturals

El Pla marc d'educació ambiental i voluntariat de la XPN (2022-2026)

El contingut d'aquest Pla marc va ser redactat, en una **versió inicial**, per l'equip de treball que integra el **Grup d'Educació Ambiental i Voluntariat de la Comissió d'Ús Públic i Educació Ambiental (CUPEA)** de la Xarxa de Parcs Naturals (XPN). La redacció es va fer al llarg del mesos de juliol del 2019 i novembre del 2021 en diferents sessions de treball mensuals i trobades presencials i en línia entre els seus membres.

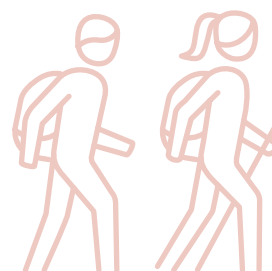
Integren el Grup d'Educació Ambiental i Voluntariat:

- **Isabel Cabrera**, directora del Parc de la Serralada Litoral.
- **Josep Canals**, tècnic d'Ús Públic i Educació Ambiental del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.
- **Dafne Farré**, tècnica d'Ús Públic i Educació Ambiental de la Secció d'Ús Públic i Educació Ambiental.
- **Alba Ludevid**, tècnica d'Ús Públic i Educació Ambiental de l'Espai Natural de les Guilleries-Savassona (va formar part de les primeres sessions del Grup de treball).
- **Antoni Navarrete**, tècnic d'Ús Públic i Educació Ambiental del Parc de la Serralada de Marina.
- **Anna Ramon**, tècnica d'Ús Públic i Educació Ambiental de la Secció d'Ús Públic i Educació Ambiental.
- **Elixabete Urretavizcaya**, tècnica d'Ús Públic i Educació Ambiental de la Unitat de Desenvolupament Econòmic.
- **Lluís Velasco**, cap de la Unitat d'Ús Públic i Educació Ambiental de la Direcció Territorial Nord.

Aquella primera versió va ser posada a disposició dels espais de treball transversals dels quals disposa la Gerència: CUPEA, Comissió de Conservació (COCO) i Secció de Suport a la Gestió. A mitjans del mes de novembre del 2021, la CUPEA va aprovar el document amb diverses aportacions i millores de contingut i redacció.

Dies després de les aportacions i millores rebudes, es va presentar una versió provisional a la direcció de la Gerència de Serveis d'Espais Naturals i a la resta dels caps d'oficina, els quals van fer algunes matisacions i aportacions de millora. Posteriorment, al mes de gener del 2022, també van ser recollides i incorporades les observacions realitzades per part de la COCO.

Aquesta és, doncs, la que aquí es presenta com a versió definitiva.

0.

Índex

0. Índex

1	Abast del Pla marc i metodologia	09
	1.1. Justificació	10
	1.2. Abast territorial	13
	1.3. Metodologia d'elaboració	14
2	Missió i visió	15
3	Diagnosi	17
	3.1. La situació de l'educació ambiental a la XPN	18
	3.2. La situació del voluntariat a la XPN	20
4	Objectius del Pla marc	23
	4.1. Objectius estratègics	24
	4.2. Objectius específics	25
5	Destinatari	27
6	Model de planificació en cascada	31
7	 criteris, instruments i accions 2022-2026	35
	7.1. Programes i activitats d'educació ambiental	36
	7.2. Entitats i accions de voluntariat ambiental	43
	7.3. Equip de treball i governança	50
	7.4. Comunicació	55
8	Avaluació del Pla marc: seguiment i indicadors	61
	8.1. Responsables de desplegar el Pla marc	62
	8.2. Instruments i òrgans de seguiment	63
	8.3. Indicadors	63
9	Annexos	67

1.

Abast
del Pla marc i
metodologia

1. Abast del Pla marc i metodologia

1.1. Justificació

El present Pla marc és una adaptació del **Pla estratègic 2019-2022 d'educació i voluntariat ambiental als parcs naturals de Catalunya** (en endavant PEEVA), impulsat per la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya, que la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona va assumir com a document estratègic de referència per a l'elaboració del seu propi Pla en l'acte de presentació pública (28 de setembre del 2018).

Al seu torn, el PEEVA beu de l'**Estratègia del patrimoni natural i la biodiversitat de Catalunya**, full de ruta del Govern de la Generalitat en matèria de conservació de la natura fins al 2030.

El **Pla marc d'educació ambiental i voluntariat de la Xarxa de Parcs de la Diputació de Barcelona 2022-2026** defineix unes **línies estratègiques bàsiques i consensuades que constitueixin un referent per als diferents espais naturals de la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona** (a partir d'ara XPN) en matèria d'educació ambiental i voluntariat.

Alhora, aquest Pla marc també ha de permetre als equips gestors dels parcs dissenyar, realitzar i avaluar les propostes, els programes i les actuacions d'educació ambiental i voluntariat en el context de cada un d'aquests espais naturals, amb el nivell de concreció que vulguin desenvolupar, a través de processos de participació. Així mateix, vol ser **una eina per millorar l'oferta d'educació ambiental vinculada als parcs i un compromís amb el medi**; una mirada feta amb intenció, i volgutament dibuixada, entre tots els agents que des de fa temps treballen i realitzen activitats i programes d'educació ambiental i voluntariat en aquests territoris.

En aquesta línia, diferents processos participatius desenvolupats en aquests darrers anys en els parcs de la XPN han posat de manifest la voluntat de tenir una **oferta d'educació ambiental coherent i comuna**, amb l'objectiu de garantir la qualitat de l'oferta pedagògica i amb la finalitat última de conscienciar el visitant del valor del patrimoni natural i cultural que l'envolta.

Les línies estratègiques d'educació ambiental de la XPN parteixen de la pràctica dels equips educatius dels diversos equipaments de natura de la Xarxa de Parcs Naturals i de l'experiència dels equips de gestió dels parcs, per fer un pas endavant en el plantejament dels fonaments, principis i enfocaments que regeixen els programes educatius que s'han de desenvolupar en el futur. La voluntat és que a partir d'aquests és pugui afavorir el **coneixement i la comunicació entre els agents d'educació ambiental**, i entre aquests i els equips dels parcs, i donar així un valor afegit a l'oferta educativa vinculada als recursos de l'espai protegit.

Com a principals òrgans gestors, la Diputació de Barcelona ha desplegat en els darrers quaranta anys un seguit d'equipaments i programes d'educació ambiental adreçats inicialment al públic escolar però que, amb el temps, s'han estès a la població en general. En aquest bagatge, cal assenyalar la posada en marxa l'any 1977 de la que es considera la primera escola de natura a l'Estat espanyol, l'Escola de Natura Can Lleonart, a la vall de Santa Fe (Parc Natural del Montseny), o, el 1982, del primer centre d'informació (d'interpretació, com es deia aleshores), al coll d'Estenalles, al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, o, l'any 1983, del programa pedagògic Coneguem els nostres parcs, el degà dels programes pedagògics a Catalunya.

Can Lleonart, la que va ser la primera escola de natura a l'Estat espanyol, a la vall de Santa Fe (Parc Natural del Montseny).

Pel que fa al voluntariat, el desembre del 1994 es va crear el projecte Cercle d'Amics dels Parcs Naturals, gestionat pel Servei de Parcs Naturals, actual Gerència de Serveis d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona, amb l'objectiu, entre d'altres, de promoure i donar suport a la participació voluntària dels seus membres en programes de dinamització dels parcs naturals.

En aquest sentit, d'acord amb la voluntat d'impulsar la participació voluntària es va constituir un grup de persones que desinteressadament participaven en tasques relacionades amb la gestió i conservació dels parcs, organitzades en un primer moment per la Diputació en coordinació amb els equips gestors dels parcs i, des del 2003, coordinades externament a través d'un contracte de serveis.

L'any 2012, es va determinar no continuar amb les activitats del Cercle d'Amics, però sí mantenir el projecte de voluntariat tot considerant-lo una bona eina de foment de la solidaritat col·lectiva. En aquell moment, el grup de voluntaris/àries estava format per tres-cents vint membres del Cercle d'Amics.

Imatge gràfica del Cercle de Voluntaris dels Parcs Naturals

Donada la continuació de les accions de voluntariat, l'any 2015 es va creure convenient formalitzar la creació d'un nou projecte que, sota el nom de Cercle de Voluntaris dels Parcs Naturals, donava continuïtat a la important tasca realitzada al llarg de gairebé vint anys en l'àmbit del voluntariat. En aquest sentit, hereu del Cercle d'Amics, el Cercle de Voluntaris neix com a projecte de participació i sensibilització ambiental obert a totes les persones amants de la natura i compromeses amb la preservació dels espais que formen la Xarxa de Parcs Naturals gestionats per la Diputació de Barcelona.

En aquest Pla marc, el voluntariat es considera un instrument d'educació ambiental, però també de **participació ciutadana i governança**, raó per la qual s'aborda com un àmbit d'actuació diferenciat, ja que aquest fet comporta una sèrie d'especificitats.

El paper del personal d'informació als parcs naturals és clau en la transmissió de valors i coneixements del medi.

A més, l'existència d'un marc legislatiu de referència (Llei 25/2015, de 30 de juliol, del voluntariat i de foment de l'associacionisme), que reforça la **dimensió participativa del voluntariat**, condiona en bona mesura l'abordatge que, com administració pública, ha de fer la Diputació de Barcelona en aquest àmbit.

Actualment, als parcs de la XPN hi ha un únic canal estable, regulat i públic (publicitat) per donar resposta a la demanda de participació mitjançant accions de voluntariat: el Cercle de Voluntaris dels Parcs Naturals (CVPN), programa que canalitza les demandes de persones adultes que s'ofereixen a títol individual, i amb voluntat de continuïtat, per col·laborar amb qualsevol parc de la XPN. Tanmateix, la demanda procedent de col·lectius organitzats és gestionada normalment de manera autònoma per cada parc, el qual respon en funció dels seus recursos i la seva realitat.

Per tant, és necessari aquest marc comú a tots els parcs de la XPN que permeti, en el futur, canalitzar el voluntariat ambiental amb garanties de qualitat i eficiència i d'acord amb el vigent marc normatiu.

El model proposat en aquest Pla marc requereix suport per part de la Gerència de Serveis d'Espais Naturals.

1.2. Abast territorial

La Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona està formada per dotze espais naturals protegits d'un alt valor paisatgístic, ecològic i cultural i abasta 102.587 hectàrees de cent municipis.

Aquests municipis representen el 22 % del territori de la demarcació de Barcelona i el 70 % de la població de Catalunya.

Els espais naturals que formen part de la XPN són:

- Parc del Castell de Montesquiú
- Espai Natural de les Guilleries-Savassona
- Parc Natural i Reserva de la Biosfera del Montseny
- Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac
- Parc del Montnegre i el Corredor
- Parc de la Serralada Litoral
- Parc de la Serralada de Marina
- Parc Natural de la Serra de Collserola
- Parc Agrari del Baix Llobregat
- Parc del Garraf
- Parc d'Olèrdola
- Parc del Foix

Mapa de la Xarxa de Parcs Naturals.

1.3. Metodologia d'elaboració

Aquest Pla marc s'ha elaborat amb una **metodologia participativa** basada en els grups de treball següents de la Comissió d'Ús Públic i Educació Ambiental (CUPEA) de la Xarxa de Parcs Naturals:

Grup de treball sobre educació ambiental (2014-2016)

Aquest Grup va elaborar la diagnosi de l'estat de l'educació ambiental i el voluntariat de la XPN i va establir els objectius, bases metodològiques i línies estratègiques que han fonamentat el present Pla marc d'actuació.

Grup de treball sobre el voluntariat (2014-2015)

Constituint el juny del 2014 amb la finalitat d'identificar els principals elements que intervenen en aquest àmbit, i la manera en què operen, com a punt de partida per a la construcció d'un marc comú a tots els parcs de la XPN en matèria de voluntariat que permetés canalitzar la demanda amb garanties de qualitat i eficiència. Les conclusions d'aquest treball –un document de bases, amb elements analítics, propostes concretes i eines pràctiques– es van presentar el juliol del 2015.

Grup de treball d'educació ambiental i voluntariat (2019-2021)

Grup format per tècnics i tècniques de la Gerència de Serveis d'Espais Naturals amb l'objectiu d'adaptar el Pla estratègic 2019-2022 d'educació i voluntariat ambiental de la Generalitat de Catalunya, subscrit per la Gerència de Serveis d'Espais Naturals, a la realitat dels espais naturals que formen la XPN, tot establint els objectius i línies d'actuació generals que permetin als diferents parcs desenvolupar els seus propis programes i actuacions d'educació ambiental i voluntariat, d'una manera participativa tenint en compte les diferents entitats mediambientals del territori.

Comissió de direccions

Aquesta comissió està integrada per tots els directors i directores dels parcs de la XPN i liderada per la cap de l'Oficina Tècnica de Parcs Naturals (OTPN). Es reuneix dues vegades al mes de forma ordinària i, entre altres temàtiques vinculades a la direcció, gestió i coordinació dels espais naturals, s'hi consensuen i validen les línies estratègiques que han de guiar l'àmbit de l'educació ambiental i el voluntariat dins la XPN, prenent com a referència la feina desenvolupada en el si dels grups de treball especialitzats en aquestes temàtiques.

Comissió d'Ús Públic i Educació Ambiental (CUPEA)

Aquesta comissió està integrada per tots els tècnics i tècniques d'ús públic i educació ambiental, representants dels diferents espais naturals de la XPN, així com altres tècnics de la Gerència de Serveis d'Espais Naturals. Es reuneix mensualment i és l'encarregada de la revisió final, validació i aprovació inicial del present Pla marc.

2.

Missió i visió

2. Missió i visió

Coincidint amb la missió del PEEVA, la finalitat última del present Pla marc és reconèixer i consolidar l'educació ambiental i el voluntariat com a **àmbit d'actuació fonamental dels espais naturals de la XPN que requereix planificació, recursos adequats i treball en xarxa** amb agents diversos.

En el marc dels àmbits de gestió que tenen els espais naturals, l'educació ambiental i el voluntariat formen part dels **quatre grans eixos** que defineixen la XPN: conservació del patrimoni natural i cultural; ús públic i educació ambiental; activitats de coordinació i governança, i desenvolupament sostenible i benestar per a la població local.

Aquests quatre eixos contribueixen de manera directa a l'objectiu fonamental de creació de la pròpia XPN, que no és altre que la conservació dels valors naturals, culturals i paisatgístics singulars que acull un territori determinat.

Quan aquest Pla marc acabi el seu període d'aplicació, a finals de l'any 2026, es pretén que:

L'educació ambiental i el voluntariat siguin un àmbit d'acció ben planificat, estable i consolidat, estiguin integrats en els respectius plans i òrgans de gestió, s'adaptin a les necessitats socials i ambientals de cadascun dels espais, i s'adeqüin a les particularitats dels diferents destinataris.

3.

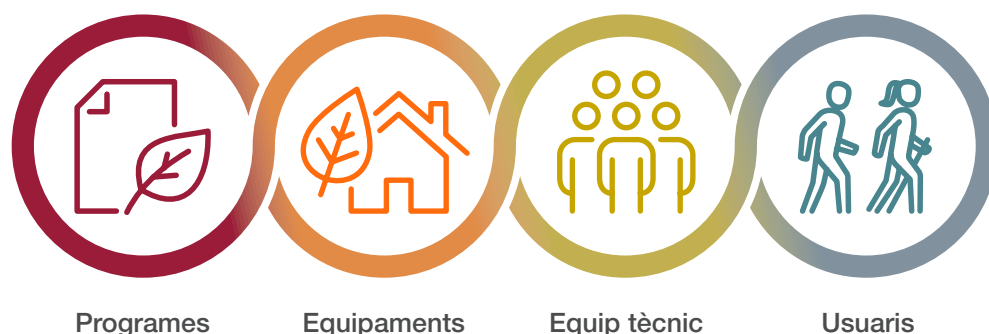
Diagnosi

3. Diagnosi

3.1. La situació de l'educació ambiental a la XPN

El Grup de treball sobre educació ambiental (2014-2016) va realitzar una diagnosi de la situació dels equipaments, programes i serveis d'educació ambiental en el conjunt d'espais naturals de la XPN. D'aquest treball, i del debat suscitat entre els membres del Grup de treball en les reunions celebrades durant la seva redacció i posada en comú, es van derivar un seguit de conclusions agrupades en **quatre àmbits: programes, equipaments, equip tècnic i usuaris**.

Àmbits d'educació ambiental

Amb relació als **programes**:

- Es detecta la necessitat de **millorar la planificació, seguiment i avaluació de de l'educació ambiental**, tant en el conjunt de la XPN com a cada parc.
- Es constata la necessitat de disposar d'una **programació marc** a la qual responguin els programes d'educació ambiental dels diferents equipaments.
- Es detecta la necessitat de **revisar els programes transversals** (Coneguem els nostres parcs i Viu el parc a l'escola) per tal d'actualitzar els seus objectius, adaptar-los a les necessitats d'educació ambiental curriculars i del territori actuals i ajustar l'assignació pressupostària corresponent.
- Es detecta la necessitat de **continuar realitzant treball transversal en equip** de manera continuada per dur a terme la programació d'educació ambiental, tant en l'àmbit de cada parc en l'àmbit genèric de la XPN.
- Es detecta la conveniència d'**incrementar la coordinació entre els equips tècnics dels parcs i els diferents equipaments i agents d'educació ambiental** dins l'àmbit de la XPN.

3. Diagnosi

- Es detecta la conveniència d'**incrementar la coordinació amb altres àrees de la Diputació de Barcelona (Medi ambient, Turisme, Esports, Educació, etc.) relacionades amb l'educació ambiental i el voluntariat així com amb d'altres institucions públiques i privades** que treballen dins d'aquests àmbits.
- Caldria avançar en l'elaboració d'una **oferta d'educació ambiental** que tracti de manera **equilibrada** totes les vessants del patrimoni (natural, cultural, immaterial, etc.).
- Es constata la necessitat de **seguir ampliant l'oferta de programes i activitats per a educació especial**.

Amb relació als **equipaments**:

- Es constata l'existència d'una **gran quantitat i diversitat d'equipaments** dedicats plenament o en part d'educació ambiental (punts d'informació, aules de natura, centres de documentació, etc.), fet que **fa més complexa la programació i seguiment** del conjunt dels programes i activitats d'educació ambiental per part del personal tècnic dels parcs.
- Es constata la **necessitat de classificar i sistematitzar l'activitat educativa** que s'està duent a terme en el conjunt dels equipaments dels parcs.
- Pel que fa als equipaments d'educació ambiental amb concessió o contracte de serveis, es constata la **necessitat d'establir uns criteris contrastats i comuns dels plecs de prescripcions tècniques** de contractació en els diferents parcs.
- En els equipaments anteriors es detecta una **diversitat i una variabilitat en la durada dels contractes**, sovint inferior a un període mínim desitjable perquè es pugui desenvolupar un projecte educatiu.
- És necessària la **interrelació dels webs i xarxes socials dels concessionaris** en relació amb la XPN i una definició de la propietat dels dominis a internet dels equipaments concessionats.

Amb relació als **equips tècnics** dels parcs:

- Es detecta una **manca de personal tècnic** dedicat en exclusiva a l'educació ambiental i el voluntariat per poder donar millor resposta i cobrir les necessitats en matèria d'educació ambiental.

Amb relació a les persones **usuàries**:

- S'observa una **oferta d'educació ambiental desigual pel que fa al tipus d'usuaris** i una sobredimensió de l'oferta en ensenyament reglat i, en concret, d'educació primària.
- Es constata la **necessitat d'oferir més activitats i serveis a diferents col·lectius** (diversitat funcional, població local, món empresarial, etc.).

3.2. La situació del voluntariat a la XPN

El voluntariat ambiental, a banda de ser una realitat amb la qual ja ens trobem, pot esdevenir un **instrument molt valuós de sensibilització i participació en la gestió dels espais naturals**. La seva incorporació a la gestió quotidiana dels parcs de la XPN, però, és una qüestió complexa, amb uns límits que s'han de respectar i uns obstacles concrets que cal identificar per mirar de superar-los.

Membres del Cercle de Voluntaris dels Parcs Naturals (CVPN) realitzant tasques de conservació al poblat ibèric de les Maleses, al Parc de la Serralada de Marina.

Pel que fa a les **condicions generals** en què es despleguen les actuacions:

- La Llei 25/2015 del voluntariat i de foment de l'associacionisme estableix que el voluntariat s'ha de canalitzar mitjançant entitats sense ànim de lucre i les administracions públiques no poden tenir projectes propis de voluntariat, tret d'actuacions puntuals. Això obliga la Diputació a **repensar el programa del Cercle de Voluntaris i a establir les bases per al foment i gestió del voluntariat associatiu**.
- La **manca d'un marc comú, d'un pla i d'una estratègia en l'àmbit de la XPN** en la gestió del voluntariat organitzat obliga cada equip gestor a cercar una resposta davant de cada demanda que, en molts casos, s'ha de rebutjar perquè no es compta ni amb els instruments ni amb el personal necessaris per gestionar-la amb garanties.

Respecte al **voluntariat i els agents del territori**:

- La **gran diversitat de perfils dels voluntaris** (a títol individual, entitats del territori o d'un àmbit d'acció i empreses) obliga a gestionar cada grup de manera diferent. Això limita la capacitat de respondre la demanda.
- **Hi ha diferents vies per canalitzar l'acció voluntària**: accions puntuals, projectes sostinguts en el temps, ciència ciutadana, programes d'Aprenentatge i Servei, etc.
- **Es detecta una manca de formació o coneixement dels voluntaris** per desenvolupar la tasca requerida (excepte en les entitats expertes).

3. Diagnosi

- En les actuacions puntuals, el **temps** que els voluntaris poden destinar a l'actuació està limitat i subjecte a modificacions respecte a la previsió inicial, i això pot comportar canvis en la disponibilitat dels voluntaris. A més, aquest fet pot repercutir en l'assoliment dels objectius inicials previstos, que caldrà reajustar o assumir amb recursos propis del parc.
- **S'observa resistència per part d'alguns actors del territori a col·laborar** amb els equips gestors, que són percebuts com a intrusos.

Respecte a la **XPN**:

- **La dotació de recursos i personal de cada parc és molt diferent.**
- **Hi ha una visió reduccionista del voluntariat:**
 - La feina del voluntariat és clau per a molts programes de seguiment i conservació tot i que, en general, no se li dona la importància que té per a la gestió de l'espai natural ni es percep com a eina d'educació ambiental i canal de participació.
 - S'identifica només amb les actuacions, i no es té en compte tota la feina que implica.
- **La gestió del voluntariat no s'incorpora a la gestió del parc.** Com a conseqüència:
 - Manquen recursos per gestionar el voluntariat: equip humà, pressupost específic, material, etc.
 - Hi ha una baixa implicació i vinculació d'alguns tècnics a les activitats de voluntariat.
 - Manquen espais i temps per a la coordinació interna (tècnics i responsables implicats).
 - Manquen espais i temps per a la coordinació entre el parc i les entitats.
- **Suposa una gran càrrega de treball** per als responsables i tècnics implicats en totes les fases de l'actuació (abans, durant i després).
- **Hi ha un decalatge entre els horaris** dels equips i els del voluntariat (principalment, en cap de setmana).
- **S'observa una manca de cultura participativa en la gestió.** Es pot veure com a una ingerència i un problema en el funcionament del parc.
- **Cal millorar la coordinació** entre el Pla d'objectius i actuacions (POA) i les entitats vinculades al medi i al territori.

4.

Objectius del Pla marc

4. Objectius del Pla marc

4.1. Objectius estratègics

Els objectius de l'educació ambiental a la XPN són:

- **Incrementar la valoració i estima social dels espais** de la XPN mitjançant la descoberta i el coneixement dels valors naturals, culturals i paisatgístics, i del funcionament dels ecosistemes.
- **Conscienciar sobre les problemàtiques socioambientals** que existeixen als espais de la XPN i fomentar la cerca i proposta de solucions per afrontar-les i resoldre-les.
- Aconseguir que els usuaris i visitants entenguin la **necessitat de conservació, protecció i gestió dels espais naturals**, que actuïn de manera respectuosa quan hi interaccionin i minimitzin els impactes negatius que poden causar.
- **Posar en valor els productes i sabers locals** amb pràctiques socioambientals responsables amb el territori.

Milers d'alumnes passen cada any pels diferents programes pedagògics de la XPN (Coneguem els nostres parcs, Viu el parc a l'escola i El Montseny a l'escola).

© Inaki Relanzón / Diputació de Barcelona

- Aconseguir el **compromís, la participació i la corresponsabilitat de la població local i visitant** en la conservació i gestió dels espais de la XPN, tant a títol individual com col·lectiu.
- Assolir una **bona qualitat de l'oferta de serveis i programes d'educació ambiental** a la XPN.

4. Objectius del Pla marc

Els objectius del **voluntariat** que té lloc a la XPN són:

- **Contribuir a la conservació, millora i difusió dels valors naturals i culturals dels espais** de la XPN a través de la implicació desinteressada de persones compromeses amb l'entorn mitjançant accions de voluntariat.
- **Incrementar la valoració dels espais naturals i la vinculació al territori** mitjançant accions de voluntariat.
- **Canalitzar i donar resposta a les demandes de la ciutadania**, de les entitats sense ànim de lucre i d'altres agents socials d'implicar-se de manera voluntària en la conservació i gestió dels valors naturals i culturals dels espais de la XPN.
- **Fomentar la governança i la participació**, generant i mantenint espais de participació i col·laboració entre els òrgans gestors dels parcs, la societat civil organitzada (especialment entitats d'àmbit local) i la ciutadania, que permetin teixir i consolidar complicitats a mitjà i llarg termini.
- **Promocionar, orientar i oferir suport a les entitats que vulguin dur a terme accions de voluntariat** dins l'àmbit dels espais de la XPN.

4.2. Objectius específics

De les respectives diagnosis van sorgir un seguit d'objectius específics per consolidar l'educació ambiental i el voluntariat en el conjunt de la XPN. Tot i la gran diversitat de situacions i particularitats de cada un dels espais, els reptes plantejats pretenen ser el màxim d'integradors i representatius del conjunt.

Objectiu específic 1

Definir una visió i uns objectius comuns per a l'educació ambiental i voluntariat als espais naturals de la XPN, i alhora establir un **marc de referència** perquè cada espai natural pugui concretar el seu propi pla d'educació ambiental i voluntariat, adaptant les directrius comunes a la seva realitat i necessitats.

Objectiu específic 2

Dimensionar i destinar els recursos necessaris al disseny i l'execució dels plans d'educació ambiental i voluntariat dels espais naturals de la XPN perquè es puguin portar a terme i se'n garanteixi l'estabilitat en el temps.

Objectiu específic 3

Definir, dimensionar i garantir les competències i coneixements de les persones que es dediquen a l'educació ambiental i voluntariat a la XPN, tot promovent la formació contínua i la innovació.

Objectiu específic 4

Garantir una coordinació i col·laboració eficaç i fluïda entre els espais naturals de la XPN i els agents que planifiquen i/o executen l'educació ambiental i el voluntariat.

Objectiu específic 5

Revisar i adequar els programes d'educació ambiental transversals de la XPN de forma consensuada amb els diferents agents implicats.

Objectiu específic 6

Garantir una oferta d'activitats d'educació ambiental en els diferents espais naturals de la XPN que **prioritzi els agents locals**, que **s'adeqüi als diferents públics destinataris** en tots els àmbits i que doni resposta a les necessitats que es presentin.

Objectiu específic 7

Definir i aplicar eines, criteris i procediments de **qualitat, documentació, avaluació i seguiment comuns de les activitats** de tots els espais naturals de la XPN.

Objectiu específic 8

Definir i implementar en tots els espais naturals de la XPN un **model de voluntariat basat en la col·laboració estable amb entitats del territori** o entitats expertes en el seu àmbit d'acció.

Objectiu específic 9

Adequar la xarxa d'equipaments d'educació ambiental i actualitzar i millorar els recursos pedagògics existents per tal d'assegurar la implementació d'aquest Pla marc.

Objectiu específic 10

Definir **estratègies de difusió coordinades** entre tots els espais naturals de la XPN i diversificar els canals de comunicació amb criteris d'interpretació del patrimoni, d'acord amb el Pla de comunicació de la Xarxa de Parcs Naturals.

Objectiu específic 11

Fomentar la governança i la participació generant i mantenint espais de participació i col·laboració amb la ciutadania.

5.

Destinataris

5. Destinataris

En el cas de l'**educació ambiental**, els destinataris són pròpiament **aquells col·lectius als quals s'adrecen les diverses activitats incloses en les ofertes pedagògiques dels espais naturals de la XPN**. La Taula 01 especifica els col·lectius que integren les sis tipologies de destinataris identificades.

En un context de recursos limitats, es fa necessari prioritzar en quins destinataris de l'educació ambiental es dediquen més esforços i en quins menys. Aquest exercici de priorització, però, és més adequat fer-lo en el marc específic de cada espai, ja que pot variar d'acord amb els trets característics de cadascun.

En el cas del **voluntariat**, els destinataris de les actuacions previstes per aquest Pla marc són les persones que participaran directament en les accions que tinguin lloc als espais naturals de la XPN i, molt especialment, les entitats sense ànim de lucre (locals o especialitzades) amb voluntariat, que són les que tenen la responsabilitat (segons la Llei 25/2015) de dissenyar els programes de voluntariat i d'organitzar les accions i crides que se'n derivin. La demanda d'accions de voluntariat per part d'empreses, si bé ha de tenir un tractament diferent en la seva formulació, s'ha d'incorporar a la planificació juntament amb la resta d'actuacions de voluntariat.

5. Destinataris

Taula 01. Destinataris de l'educació ambiental i el voluntariat als espais naturals de la XPN:

	Destinataris	Col·lectius principals
	Centres educatius locals (alumnes i docents)	<ul style="list-style-type: none"> • Escoles bressol. • Escoles d'infantil i primària. • Instituts de secundària i batxillerat. • Centres FP (cicles formatius). • Altres centres educatius (centres especials de treball, centres d'educació especial...).
	Centres educatius d'altres territoris (alumnes i docents)	<ul style="list-style-type: none"> • Escoles d'infantil i primària. • Instituts de secundària i batxillerat. • Centres FP (cicles formatius). • Universitats. • Centres de recerca. • Altres centres educatius (centres especials de treball, centres d'educació especial...).
	Població local i entitats no lucratives d'àmbit local	<ul style="list-style-type: none"> • Persones i famílies a títol individual. • Associacions de veïnes. • Entitats de lleure. • Entitats locals de caçadors i/o pescadors recreatius. • Entitats ambientals i excursionistes. • Entitats esportives. • Entitats socials, culturals i de gent gran.
	Agents econòmics i professionals d'àmbit local i/o vinculats al territori	<ul style="list-style-type: none"> • Empreses o professionals del sector primari (pagesos, ramaders, pescadors, etc.). • Empreses o professionals del sector secundari (indústria agroalimentària, petits productors agroalimentaris, indústria forestal, artesans, etc.). • Empreses o professionals del sector terciari (activitats i serveis turístics, agències de viatge, allotjaments, restauració, comerços de proximitat, etc.). • Agents i associacions empresarials i professionals (associacions d'empreses turístiques, cooperatives agroalimentàries, comunitats de regants, etc.). • Propietaris de terrenys. • Professionals del sector ambiental i de la conservació.

	Destinataris	Col·lectius principals
	Administracions locals (Responsables polítics i tècnics)	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuntaments i entitats municipals descentralitzades (EMD). • Consells comarcals. • Consorcis. • Centres sanitaris (CAP, hospitals, clíniques...). • Altres administracions.
	Equips de la Xarxa de Parcs Naturals	<ul style="list-style-type: none"> • Equips dels parcs. • Equips de la Gerència de Serveis d'Espais Naturals.
	Visitants i turistes	<ul style="list-style-type: none"> • Visitants de dia nacionals i internacionals. • Turistes nacionals i internacionals que pernocten.

Font: Adaptació de la Taula 01 del resum del PEEVA.

El programa de Passejades guiades permet descobrir la diversitat dels paisatges i la riquesa del patrimoni natural i cultural de la XPN.

6.

Model de planificació en cascada

6. Model de planificació en cascada

Seguint la filosofia del PEEVA, aquest Pla marc està pensat per **abordar els reptes conjunts que comparteixen els espais naturals de la XPN**. Partint d'aquesta visió comuna, s'estableixen uns **criteris i instruments d'actuació que serviran de model i seran utilitzats pels òrgans gestors de cada espai** per igual.

Dit això, cadascun dels espais naturals de la XPN també tenen reptes i necessitats específics fruit de factors diversos, sobretot ambientals, socials i geogràfics. Aquestes singularitats fan necessari que **cada espai disposi del seu propi pla d'educació ambiental i voluntariat**. Aquests plans estratègics particulars també es podrien elaborar de manera conjunta entre diversos espais naturals que disposin de característiques geogràfiques i socials similars.

Escolars visitant el Parc Natural del Montseny en el marc del programa escolar Coneguem els nostres parcs.

Els plans particulars de cada espai natural han de respectar la visió, els objectius, els criteris i els instruments comuns establerts en aquest Pla marc, però han d'incloure aquelles estratègies i accions particulars fruit de les seves especificitats. En aquest sentit, resulta clau que el plans particulars identifiquin bé i fins i tot prioritzin els destinataris dels quals se'n derivaran uns objectius específics.

6. Model de planificació en cascada

Ateses les particularitats dels set tipus de destinataris de l'educació ambiental, idealment **cada espai natural hauria de comptar amb programes específics d'educació ambiental per a cadascun d'aquests col·lectius** o, si més no, per als més prioritaris. Tanmateix, en algun cas **un mateix programa podria abordar de manera transversal més d'un destinatari** (per exemple, centres educatius locals i d'arreu del territori), com és el cas dels programes escolars d'educació ambiental de la XPN. I per a alguns tipus de destinataris potser no es requereixen programes d'educació ambiental i n'hi ha prou amb altres instruments de planificació més senzills.

Així mateix, **el pla d'educació ambiental i voluntariat de cada espai natural també pot considerar necessari articular programes transversals** (per a més d'un destinatari) **entorn d'una temàtica principal** (per exemple, una espècie emblemàtica i/o en perill d'extinció, un hàbitat, etc.). Aquests programes temàtics, fins i tot, poden englobar diversos espais naturals amb afinitats geogràfiques o elaborar-se a escala de província.

D'altra banda, tots els espais naturals disposen de programes de gestió específics per abordar problemàtiques concretes (de conservació, ús públic, etc.). Aquests programes haurien de **considerar l'educació ambiental i el voluntariat com a instruments clau** per afrontar les problemàtiques i haurien de respectar les directrius fixades pel pla estratègic d'educació ambiental i voluntariat de cada parc.

7.

Criteria,
instruments
i accions
2022-2026

7. Criteris, instruments i accions 2022-2026

7.1. Programes i activitats d'educació ambiental

L'educació ambiental que proposen els espais naturals de la XPN s'hauria de fonamentar en uns **instruments de planificació** (siguin programes o altres instruments més senzills) ben elaborats i degudament avaluats, i amb unes activitats dissenyades, executades i avaluades seguint uns criteris de qualitat prèviament definits.

Aquest Pla marc defineix criteris de qualitat per elaborar, executar i avaluar programes i activitats. Aquests criteris de qualitat els haurien d'assumir tant els òrgans gestors dels diferents espais naturals com les empreses o entitats d'educació ambiental que executin les activitats.

Instruments de planificació diversos segons destinataris

Des del punt de vista de la planificació, aquest Pla marc planteja que cada espai protegit, atenent a les seves necessitats i prioritats, esculli els **destinataris més prioritaris** i per a cadascun d'ells (o per a grups de destinataris semblants) elabori programes específics d'educació ambiental (o altres instruments menys complexos). De manera complementària, també es poden elaborar programes d'educació ambiental temàtics o, en darrer terme, incorporar o preveure activitats educatives dins de programes de gestió de cada espai.

De programes d'educació ambiental per a destinataris específics se'n proposen per als centres educatius (locals i d'altres territoris) i per a la població general, apostant pel treball en xarxa amb centres i entitats locals. Per a visitants i turistes, l'oferta d'activitats s'articula en una agenda d'activitats (i el butlletí setmanal "Gaudim als Parcs") i una oferta d'activitats que recull les propostes de les diferents entitats que ofereixen serveis vinculats al territori i al seu patrimoni natural i cultural.

Per a la resta de destinataris (agents econòmics i professionals d'àmbit local i administracions locals) es planteja dissenyar i planificar activitats o accions de caire més divers (sovint interpretatiu, formatiu o de treball en xarxa). En aquest sentit, s'aposta per englobar les accions formatives en un programa de formació més transversal.

Objectius i criteris de qualitat específics segons destinataris

Per a cada tipologia de destinatari, aquest Pla marc defineix uns objectius, uns criteris de qualitat específics i indicadors a tenir en compte durant el disseny, la planificació, l'execució i l'avaluació dels respectius programes o activitats.

Taula 02. Consideracions per elaborar programes i activitats segons destinatari:

Destinatari	Col·lectius principals
Centres educatius (locals i d'altres territoris)	<ul style="list-style-type: none"> • Dissenyar programes específics adreçats als centres educatius dels municipis de l'espai natural amb la col·laboració dels mateixos centres. • Apostar per programes i projectes que prevegin un treball continuat amb l'alumnat (com, per exemple, El Montseny a l'escola). • Diversificar l'oferta d'activitats (activitats a l'entorn proper de les escoles o dins mateix, oferta d'activitats extraescolars, propostes de servei comunitari i/o aprenentatge, etc.). • Assignar un referent pedagògic dins l'òrgan gestor de cara als centres. • Ordenar l'oferta de programes educatius transversals a tots els espais naturals, de manera que hi hagi coherència i continuïtat entre ells.
Població i entitats locals	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar projectes d'entitats locals amb els quals cercar sinergies. • Disposar d'un catàleg general d'activitats flexible. • Pensar en els diferents col·lectius amb activitats i temàtiques atractives. • Fomentar la participació d'experts del territori en les activitats ofertes. • Facilitar la utilització d'equipaments municipals o els propis locals de les entitats. • Aprofitar festes i efemèrides locals per visibilitzar l'espai natural.
Agents econòmics i professionals d'àmbit local i/o vinculats al territori	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar les principals problemàtiques associades a activitats econòmiques que tenen lloc dins l'espai natural o en el seu àmbit d'influència. • Elaborar i difondre bones pràctiques amb associacions professionals. • Aprofitar el marc de treball de la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) per sensibilitzar el sector turístic. • Promoure i desenvolupar projectes de dinamització local. • Fomentar la participació de professionals vinculats al territori en programes d'educació ambiental. • Facilitar la formació i la capacització dels professionals dels diferents sectors.
Administracions locals	<ul style="list-style-type: none"> • Disposar d'interlocutors clars amb qui tenir un tracte personalitzat. • Oferir informació i formació al personal municipal. • Establir sinergies amb projectes mediambientals, educatius i culturals municipals.
Visitants i turistes	<ul style="list-style-type: none"> • Disposar d'un bon coneixement de la demanda turística. • Mostrar l'oferta turística de manera clara i ben segmentada. • Dissenyar i oferir activitats específiques per a diferents col·lectius. • Oferir o donar suport i seguiment a activitats específiques per a empreses. • Aprofitar activitats de caire festiu i efemèrides. • Diversificar les temàtiques de les activitats ofertes. • Garantir que la informació facilitada s'ofereixi en diferents idiomes. • Incorporar tècniques interpretatives en el moment d'elaborar materials d'educació ambiental. • Avaluar també les activitats dirigides a visitants i turistes.

Font: Adaptació de la Taula 02 del resum del PEEVA.

Serveis i recursos de suport a l'educació ambiental

Els espais naturals disposen de serveis i equipaments d'educació, informació i interpretació ambiental que tenen un paper clau en la tasca de sensibilització dels diversos usuaris i destinataris. Alguns d'aquests equipaments tenen com a ús principal l'educació ambiental, com les granges escola o aules de natura, d'altres, com és el cas dels punts d'informació, estan especialitzats en la informació i la interpretació, si bé també poden transmetre missatges amb contingut educatiu.

Exposició permanent al Centre d'Informació de la Rectoria del Brull, al Parc Natural i Reserva de la Biosfera del Montseny.

Taula 03. Principals equipaments, serveis i recursos de la XPN per a l'educació ambiental:

Recurs	Descripció
 <p>Equipaments i serveis d'informació i interpretació</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Equipaments amb un ús principal per a l'educació ambiental. • Centres i punts d'informació. • Albergos de recerca i estacions biològiques • Plafons interpretatius de l'entorn. • Itineraris interpretatius. • Rutes guiades.
 <p>Recursos i materials pedagògics</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recursos descriptius de la XPN. • Materials de suport per a l'execució d'activitats educatives. • Materials didàctics amb un component lúdic o alguna utilitat específica. • Recursos per ser exposats (exposicions, audiovisuals). • S'exclouen aquells materials merament informatius (fullets, mapes, etc.).

Font: Adaptació de la Taula 25 del PEEVA.

Així mateix, **els espais naturals tenen recursos i materials divulgatius i pedagògics** que s'han concebut per complementar la informació que ofereixen aquests equipaments o bé per donar suport a les activitats educatives que es programen. Aquest Pla marc recull la proposta del PEEVA de classificació dels recursos divulgatius i pedagògics que poden adoptar tots els òrgans gestors dels diferents espais naturals i que ha de servir per inventariar els recursos existents de la XPN i detectar-hi possibles mancances. També recull la proposta d'un procediment per actualitzar recursos i crear-ne de nous. Ambdós documents es poden consultar a l'Annex 1 d'aquest Pla marc.

A part d'oferir recursos i materials pedagògics, els equipaments i serveis d'informació i interpretació disponibles als diferents espais naturals tenen un paper clau en la tasca de sensibilització ambiental dels diversos usuaris i destinataris.

La Llibreta de camp, un material pedagògic per als alumnes participants al programa Coneguem els nostres parcs.

Personal del PVI al Parc Natural i Reserva de la Biosfera del Montseny.

Instruments comuns

Aquest Pla marc aposta perquè els instruments i documents associats a la planificació i execució de programes i activitats tinguin una estructura i uns continguts homogenis entre tots els espais naturals de la XPN.

En aquest sentit, recull els **models i estructures de continguts estandarditzats** que proposa el PEEVA (document tècnic i divulgatiu d'un programa educatiu, memòria anual i informe final d'avaluació, classificació d'activitats per tipologia i temàtica, fitxes descriptives de les activitats, etc.). També s'especifiquen altres instruments per als quals els models estandarditzats s'hauran d'elaborar més endavant (com una acció prevista al Pla estratègic). Es pot consultar aquesta informació en l'Annex 2 d'aquest document.

Accions previstes pel Pla marc

Aquest darrer apartat proposa les accions que en l'àmbit dels programes i activitats d'educació ambiental caldria executar per afrontar els objectius definits prèviament. Totes les accions aquí proposades s'haurien d'anar executant al llarg de tot el període d'aplicació del Pla marc (2022-2026), si bé n'hi ha algunes que podrien o haurien d'anar més enllà d'aquests cinc anys.

Les accions es classifiquen segons si s'han d'executar de manera coordinada entre tots els espais naturals i els serveis centrals de la Gerència de Serveis d'Espais Naturals, o si bé són accions que s'haurien d'executar des de cada espai natural, adaptant-les a les seves particularitats.

Àmbit	Codi	Accions de la XPN	22/23	24/25	2026	Object. específ.
PROGRAMES I ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL	EAc1	Definir elements comuns per als programes d'educació ambiental adreçats a centres educatius locals de cada espai protegit que reforcin la visió de xarxa.				OE1
	EAc2	Vincular l'oferta pedagògica dels programes educatius escolars amb els continguts curriculars i competencials dels diferents nivells educatius.				OE5
	EAc3	Incorporar projectes de ciència ciutadana o Aprenentatge i Servei a la proposta d'activitats a desenvolupar en la XPN i en el conjunt dels espais naturals protegits.				OE6
	EAc4	Cercar noves activitats i metodologies pedagògiques en els programes d'educació ambiental destinats al públic escolar, que enforteixi la participació dels agents implicats en la definició d'accions i estratègies comunes.				OE5 OE6
	EAc5	Aportar, definir i actualitzar criteris i materials didàctics comuns dels crèdits de síntesi vinculats als elements propis dels espais naturals protegits.				OE6
	EAc6	Adaptar les activitats d'educació ambiental a les persones amb diversitat funcional .				OE5 OE6
	EAc7	Definir elements comuns per als programes d'educació ambiental adreçats a la població local de cada espai protegit que reforcin la visió de xarxa.				OE1 OE5 OE6
	EAc8	Definir i consolidar una programació comuna d'activitats en el conjunt dels espais naturals protegits vinculada a efemèrides ambientals : Dia Mundial de l'Educació Ambiental (26/01), el Dia Europeu dels Parcs (24/5), entre d'altres.				OE10
	EAc9	Fomentar estratègies de coordinació entre els espais naturals protegits per a la programació de les agendes d'activitats .				OE4 OE10
	EAc10	Elaborar models estandarditzats d'instruments per preparar i executar activitats .				OE7
	EAc11	Elaborar models estandarditzats per avaluar les activitats d'educació ambiental com a eina de millora.				OE7
	EAc12	Assegurar el seguiment de les accions i programes d'educació ambiental als espais naturals protegits.				OE7
	EAc13	Identificar els diferents focus de demanda d'informació que arriben als espais naturals protegits de cara a unificar criteris i dissenyar materials didàctics comuns a tota la XPN.				OE1 OE4 OE6

Àmbit	Codi	Accions de la XPN	22/23	24/25	2026	Object. específ.
PROGRAMES I ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL	EAc14	Valorar i incorporar en el Pla marc d'educació ambiental totes les actuacions que s'estan duent a terme en el conjunt d'espais naturals protegits i que tenen una vessant pedagògica i educativa.				OE1 OE6 OE7
	EAc15	Desenvolupar un model de diagnosi que permeti analitzar les especificitats i potencialitats educatives dels equipaments ambientals de la XPN.				OE7 OE9
	EAc16	Desenvolupar activitats i materials didàctics sobre temàtiques específiques fruit de l'anàlisi de les potencialitats educatives dels equipaments ambientals .				OE6 OE9
	EAc17	Potenciar i buscar fòrmules de contacte amb els responsables d'educació formal (centres de recursos pedagògics - CRP, consells comarcals, etc.).				OE4
	EAc18	Definir àmbits temàtics a incloure en els programes d'educació ambiental transversals de la XPN, incloent nous continguts rellevants en funció dels objectius: contribucions de la natura al benestar / serveis dels ecosistemes; funcionament i processos d'ecosistemes eliminant idees tòpiques i mites; canvi climàtic, entre d'altres.				OE4 OE5 OE6
	EAc19	Revisar estratègies metodològiques posant l'accent en aquelles orientades a la consecució dels objectius (identificar, analitzar i proposar solucions als problemes dels espais naturals, qüestionar-se quina conducta prendre i donar pas a l'acció).				OE5 OE6 OE7
	EAc20	Desenvolupar accions que permetin generar l' esperit crític i la vinculació de les persones amb el seu entorn i crear actituds i accions solidàries amb els problemes ambientals que les envolten.				OE6
	EAc21	Revisar activitats i materials educatius per donar-los una visió de conjunt comuna i coherència quant als seus continguts i accions.				OE1 OE4 OE6 OE7 OE9
	EAc22	Diversificar l'oferta d'educació ambiental d'acord amb els diversos interessos i necessitats dels diferents destinataris i amb un nivell de qualitat adequat i un dimensionament correcte.				OE3 OE6
	EAc23	Col·laborar amb el Dept. d'Educació de la Generalitat de Catalunya en l'elaboració d'un programa d'accions formatives per al professorat de centres educatius.				OE3
	EAc24	Dissenyar una oferta d'activitats específica de caire lúdic per a famílies.				OE6

Àmbit	Codi	Accions del Parc	22/23	24/25	2026	Object. específ.
PROGRAMES I ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL	EAI1	Elaborar un programa específic d'educació ambiental de cada parc amb els centres educatius locals i renovar-lo periòdicament.				OE2 OE4 OE5 OE6
	EAI2	Definir continguts o serveis amb els centres educatius per a crèdits de síntesi , treballs de recerca i projectes de servei comunitari.				OE4 OE5 OE6
	EAI3	Incorporar en el pla d'ús públic de cada parc un programa d'educació ambiental amb accions adreçades als diferents destinataris, tot identificant els instruments i canals idonis per executar l'acció i fer-ne seguiment periòdicament.				OE1 OE2 OE4 OE6 OE7
	EAI4	Articular estratègies de comunicació i interpretació ambiental adreçades als agents socioeconòmics . En els parcs acreditats es vehicularà a través de la CETS.				OE4 OE6 OE10
	EAI5	Establir aliances amb programes educatius o d'oci municipals per integrar continguts o propostes didàctiques de cada parc.				OE4 OE6 OE11
	EAI6	Establir acords amb altres agents o destinar terrenys públics per organitzar camps de treball.				OE4
	EAI7	Revisar i actualitzar l'oferta de materials de les activitats dirigides a centres educatius.				OE4 OE6
	EAI8	Recopilar i modernitzar els materials divulgatius existents adreçats als visitants o crear-ne de nous.				OE10
	EAI9	Establir aliances amb entitats d'àmbits diversos vinculades al territori que puguin dinamitzar accions d'educació ambiental.				OE4 OE6 OE11
	EAI10	Assegurar la planificació, seguiment i avaluació de les accions i programes d'educació ambiental als espais naturals protegits.				OE7
	EAI11	D'acord amb el model de diagnòstic realitzat, analitzar i diagnosticar les especificitats i potencialitats educatives que tenen els equipaments d'educació ambiental dels espais naturals i generar materials didàctics en funció de les seves característiques.				OE1 OE7 OE9
	EAI12	Analitzar les necessitats d'actualització dels equipaments (infraestructures i recursos) d'educació ambiental de la XPN i elaborar una proposta de prioritització de les actuacions a portar a terme.				OE9

Àmbit	Codi	Accions del Parc	22/23	24/25	2026	Object. específ.
	EAI13	Avançar en l'ambientalització dels equipaments de la XPN i incorporar aquest eix temàtic en els programes d'educació ambiental.				OE1 OE4 OE6
	EAI14	Potenciar i buscar fórmules de contacte amb els responsables d'educació formal (centres de recursos pedagògics - CRP, consells comarcals, etc.).				OE1 OE6 OE7
	EAI15	Definir àmbits temàtics específics a incloure en els programes d'educació ambiental de cada parc.				OE7 OE9

7.2. Entitats i accions de voluntariat ambiental

Malgrat que, d'acord amb el marc normatiu, la responsabilitat d'organitzar les accions de voluntariat i d'implementar programes estables recau en les entitats sense ànim de lucre, el paper de les administracions en general i dels òrgans gestors dels espais naturals en particular no és menor.

De fet, aquest Pla marc proposa quatre **rols dels òrgans gestors** en relació amb el voluntariat:

- Establir marcs de participació i col·laboració amb les entitats que permetin teixir i consolidar complicitats.
- Oferir suport a les entitats amb voluntaris per a l'organització d'accions sobre el terreny, i garantir que aquestes accions encaixin amb les línies de gestió del parc.
- Organitzar, directament per part de l'òrgan gestor, accions o campanyes puntuals.
- Gestionar les demandes de voluntariat que reben els mateixos òrgans gestors.

Aquest Pla marc aposta per una cerca de complicitats entre els òrgans gestors i les entitats amb voluntariat que a mitjà i llarg termini resulti beneficiosa per a les dues parts i per als objectius dels parcs de la XPN. De fet, les relacions que es puguin establir i tot el que comporten (democratització de la gestió, aprenentatges mutus, etc.) són segurament beneficis més importants que la mateixa capacitat d'acció de les entitats i ja justifiquen per si sols l'esforç i els recursos que requereixen per part dels òrgans gestors.

Aquest Pla marc parteix del necessari establiment d'un marc comú de tota la XPN així com dels instruments per al seu desplegament.

Principis bàsics i planificació prèvia

Aquest model de col·laboració i suport entre els òrgans gestors i les entitats amb voluntariat requereix l'assumpció prèvia d'uns principis bàsics per part dels espais naturals de la XPN:

- Implicació del màxim d'actors possibles: ciutadania, entitats (ambientalistes, de lleure, d'educació) i empreses.
- Incentiu de la participació de la població local.
- Diàleg i coordinació, tot compartint els valors i objectius en relació amb la gestió i conservació de l'espai natural.
- Capacitat d'adaptació a les demandes de les entitats dins del marc legal del parc.
- Bones pràctiques: comportament coherent amb el projecte de gestió del parc.

El model proposat requereix també unes tasques de planificació prèvia que s'han de visualitzar en el pla estratègic d'educació i voluntariat de cada parc i que són:

- Assignar un responsable tècnic de coordinació i gestió del voluntariat que compti amb el suport de la direcció i d'altres tècnics especialitzats de l'espai natural.
- Identificar programes i projectes del parc que poden rebre el suport del voluntariat i l'equip de treball implicat.
- Integrar els projectes associats al voluntariat dins dels plans anuals d'accions dels parcs i en els futurs plans de gestió a elaborar.
- Assignar un pressupost anual en funció de les accions a portar a terme.
- Elaborar un inventari per identificar i caracteritzar les entitats de voluntariat que actuen en l'àmbit d'influència dels parcs (el teixit associatiu de cada parc és molt divers).

El model proposat requereix també suport per part de la Gerència de Serveis d'Espais Naturals per al desplegament del present Pla marc i dels seus instruments i accions comuns.

Criteris de qualitat per a projectes i accions de voluntariat als espais naturals de la XPN

Les accions de voluntariat que tinguin lloc a la XPN haurien de ser tasques de suport a l'equip gestor i que encaixin amb els objectius de conservació predefinits. Aquestes accions poden ser diverses i abastar àmbits diferents i tasques concretes.

Hi ha tot un seguit de criteris de qualitat que haurien de complir les accions de voluntariat que tinguin lloc dins dels espais naturals de la XPN, estiguin organitzades per les entitats de voluntariat o siguin accions puntuals organitzades pels òrgans gestors.

Taula 05. Criteris de qualitat generals per a accions de voluntariat a la XPN:

- Que les tasques o accions responguin als objectius del projecte.
- Que les tasques o accions estiguin ben definides.
- Que els recursos materials i humans utilitzats siguin els adequats.
- Que les tasques s'adaptin a les diferents capacitats i interessos dels participants.
- Que la seqüència de funcionament de les tasques estigui definida i estructurada.
- Que les tasques o accions es desenvolupin tenint en compte els criteris de sostenibilitat.
- Que les accions s'ajustin a l'escala i les singularitats de cada territori.
- Que tant en el disseny de les accions com en la seva execució intervinguin experts locals del territori.

Font: Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (2012) i PEEVA.

Hi ha un altre criteri clau que estableix la legislació en voluntariat: garantir que les accions que facin els voluntaris no corresponguin a tasques pròpies d'un professional. Tot i ser obvi, en alguns casos no resulta fàcil d'aplicar perquè els límits són difusos.

Col·laboració entre entitats i parcs i suport a les accions de voluntariat

Hi ha diversos instruments i vies per establir, dinamitzar i formalitzar les relacions de col·laboració i coordinació entre els òrgans gestors i les entitats amb voluntariat que actuen en l'àmbit dels espais naturals de la XPN. Aquest Pla marc proposa dos tipus d'instruments.

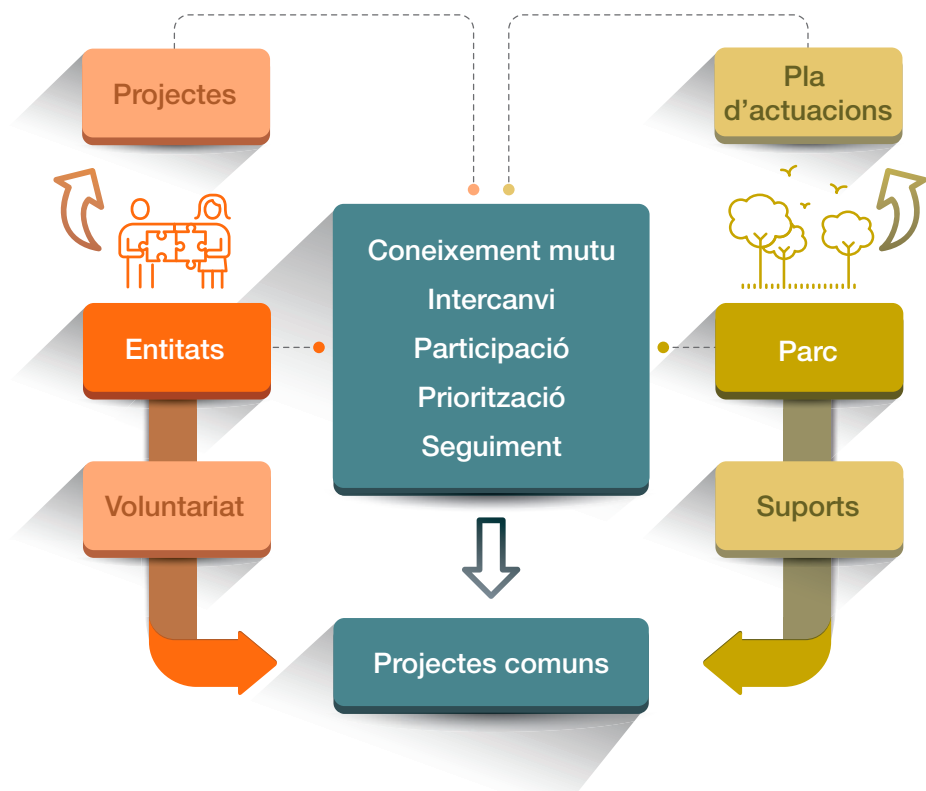

El paper dels educadors ambientals és fonamental per assolir l'èxit en campanyes de sensibilització i programes pedagògics als espais naturals.

- **Creació d'un espai de participació en cada parc**, en què puguin participar diverses entitats amb voluntariat, que facilitin i incentivin el diàleg, la col·laboració i la consecució d'acords i projectes compartits. Es podrien anomenar "taules de voluntariat". Malgrat que aquest nom pugui semblar formal, en molts casos aquests espais seran petits grups de treball integrats per pocs membres. I és que en alguns espais naturals de la XPN la massa crítica d'entitats amb voluntaris és petita. D'acord amb l'inventari d'entitats de voluntariat que actuen en cada parc, aquestes taules haurien d'estar obertes a aquelles entitats amb objectius i àmbits d'actuació coherents amb els objectius dels espais naturals de la XPN. Preferentment, haurien de ser entitats vinculades al territori, però també caldria convidar entitats sectorials, sovint especialitzades i que solen dur a terme projectes a escala territorial (Institut Català d'Ornitologia - ICO, Associació Hàbitats, etc.).

Entre els nombrosos **temes a tractar**, en aquestes taules de treball destaquen els següents:

- Valoració dels projectes susceptibles de col·laboració.
- Gestió de les eines utilitzades.
- Gestió dels recursos tècnics.
- Obtenció de recursos per a projectes de gran entitat.
- Establiment de procediments i estàndards de qualitat.
- Establiment de calendaris d'activitats.
- Difusió de les activitats.
- Gestió de les respectives borses de voluntaris.
- Formació del voluntaris.
- Organització d'activitats d'interrelació.

- **Suport directe dels òrgans gestors** a aquelles entitats que organitzin i executin accions de voluntariat dins dels espais naturals de la XPN. Si les entitats requereixen d'aquest suport, es fa recomanable formalitzar d'alguna manera un marc de col·laboració i compromisos mutus, així com definir els recursos que aportarà cadascuna de les parts. Els instruments per formalitzar aquests marcs de col·laboració poden ser diversos i caldrà definir-los a escala de la XPN.

Més enllà del marc general de col·laboració, és important que durant el disseny i preparació de les accions de voluntariat s'acordin i es coordinin tot un seguit d'aspectes entre les entitats i els tècnics de la XPN (localització, data, tasques, materials, etc.).

Accions puntuals organitzades a la XPN

A banda del treball compartit amb les entitats, la XPN i els òrgans gestors de cada espai natural poden organitzar **accions puntuals de voluntariat obertes a la ciutadania** (accions de neteja, *visitor payback*, *Let's Clean Up Europe!*, etc.). I ho poden fer amb personal propi, amb el suport d'alguna entitat externa, i/o amb la col·laboració d'altres entitats i administracions. Si bé aquestes campanyes han de ser obertes a tothom, el Pla marc proposa fer un esforç extra de difusió amb la **població local**, ja que són una oportunitat perquè coneguin millor els espais naturals de la XPN i es generi o s'enforteixi el sentiment local de pertinença.

Aquest tipus d'accions, igual que la resta de les activitats promogudes pels òrgans gestors dels espais naturals, han de quedar cobertes per les pòlisses d'assegurances corresponents.

Les actuacions del Cercle de Voluntaris dels Parcs Naturals poden ser considerades actuacions puntuals per als parcs (una o dues a l'any) amb un tret diferencial principal: la convocatòria es fa entre les persones que s'han apuntat prèviament al programa.

Gestió de les demandes de voluntariat

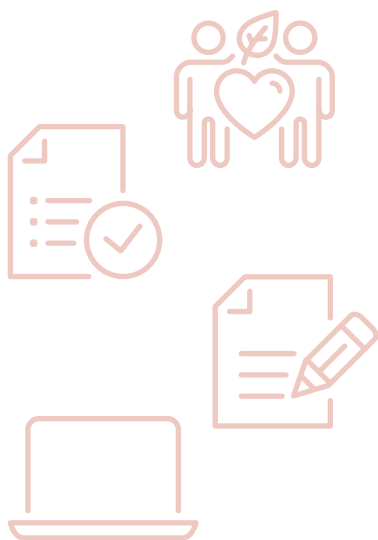
Les possibles demandes que reben els òrgans gestors s'han classificat en quatre tipologies:

- **Persones individuals.** Malgrat l'existència d'entitats de voluntariat, pot passar i passa que els òrgans gestors dels espais naturals de la XPN reben demandes de ciutadans per col·laborar de manera voluntària amb el parc.
- **Entitats sense ànim de lucre.** Si les demandes arriben directament d'entitats que volen dur a terme accions de voluntariat lligades a la seva missió, amb un grau de compromís, vinculació i continuïtat del projecte, se'ls ha de proposar la participació en el model de col·laboració exposat més amunt. En cas de tractar-se d'una demanda puntual, es gestionarà com una acció puntual coorganitzada amb el parc i sempre cercant objectius comuns.

- **Centres educatius.** Les demandes que arribin directament de centres educatius es gestionaran com una acció de voluntariat o com una actuació d'educació ambiental atenent a les característiques de la demanda.
- **Empreses.** D'acord amb la Llei 25/2015, aquestes demandes no es podrien considerar voluntariat atès que les persones que hi participen, tot i que ho fan voluntàriament, ho fan en tant que treballadores de l'empresa. Aquestes activitats seria millor considerar-les com a accions de responsabilitat social corporativa (RSC). Les demandes solen ser de grans empreses amb una gran capacitat d'actuació. Tot i així, es considera que és una oportunitat perquè la ciutadania s'acosti als espais naturals i conegui els seus valors naturals i patrimonials.

Instruments comuns

Una de les necessitats detectades durant la diagnosi va ser la d'estandarditzar alguns aspectes i instruments vinculats a l'acció dels espais naturals de la XPN en voluntariat ambiental. Alguns aspectes ja s'han estandarditzat en apartats precedents a aquest bloc, altres és previst que s'homogeneïtzin més endavant (durant el desplegament del Pla marc) i d'altres (els inclosos en aquest apartat) són els que ara s'estandarditzen.

Els instruments que haurà d'aplicar l'equip tècnic de voluntariat de la XPN són:

- Procediment per canalitzar les demandes de voluntariat que reben els espais naturals de la XPN.
- Procediment per canalitzar les demandes d'accions de RSC que reben els espais naturals de la XPN.
- Informe anual de les accions de voluntariat que tenen lloc als espais naturals de la XPN.
- Espai web amb les ofertes de voluntariat de les diferents activitats de voluntariat que s'ofereixen des dels diversos espais naturals.

En l'Annex 3 del present Pla marc es proposa un procediment específic per canalitzar cada tipus de demanda.

Accions previstes pel Pla marc

Aquest darrer apartat proposa les accions que en l'àmbit de les entitats i accions de voluntariat caldria executar per afrontar els reptes i els objectius definits. Les accions es classifiquen segons si s'han d'executar de manera coordinada entre tots els parcs i la Gerència de Serveis d'Espais Naturals, o bé si són accions que s'haurien d'executar des de cada parc, adaptant-les a les seves particularitats.

Àmbit	Codi	Accions de la XPN	22/23	24/25	2026	Object. específ.
ENTITATS I ACCIONS DE VOLUNTARIAT AMBIENTAL	VAc1	Organitzar jornades de debat i formació en voluntariat adreçades al personal dels parcs.	🍃	🍃	🍃	OE3
	VAc2	Acordar els instruments necessaris per formalitzar els marcs de col·laboració i suport entre els òrgans gestors dels espais naturals i les entitats que fan voluntariat.	🍃			OE1 OE4 OE8
	VAc3	Crear instruments de foment del voluntariat associatiu com ara subvencions per a projectes de voluntariat, suport i assessorament tècnic, etc.	🍃	🍃		OE2 OE8
	VAc4	Validar els formularis estandarditzats per formalitzar les sol·licituds ciutadanes de voluntariat i les demandes d'accions d'RSC elaborats pel Grup de treball de la CUPEA el 2015.	🍃			OE7
	VAc5	Organitzar campanyes puntuals de mobilització ciutadana associades a qüestions ambientals, amb una visió de conjunt de tots els espais naturals protegits.	🍃	🍃	🍃	OE1 OE4 OE10
	VAc6	Crear un espai al web per informar i gestionar la demanda de voluntariat.		🍃		OE10
	VAc7	Organitzar campanyes de promoció dels projectes de voluntariat que es duen a terme als parcs de la XPN.	🍃	🍃	🍃	OE1 OE10
	VAc8	Organitzar jornades de debat i espais de trobada entre el personal dels parcs i les entitats de voluntariat col·laboradores.	🍃	🍃	🍃	OE3 OE4
	VAc9	Donar continuïtat el Grup assessor sobre el voluntariat ambiental (GAVA) per consolidar el nou model de voluntariat ambiental als espais naturals.	🍃	🍃	🍃	OE4 OE8 OE11
	VAc10	Estudiar la creació d'un sistema de taxes destinat a empreses que vulguin dur a terme accions d'RSC dins dels parcs de la XPN.	🍃			OE7

© Oriol Clavera / Diputació de Barcelona

La senyalització és una eina més en els canals de divulgació i sensibilització ambiental.

Àmbit	Codi	Accions del Parc	22/23	24/25	2026	Object. específ.
ENTITATS I ACCIONS DE VOLUNTARIAT AMBIENTAL	VAi1	Incorporar accions de voluntariat al Pla d'educació ambiental i voluntariat.				OE1 OE8
	VAi2	Identificar en cada parc programes, projectes i accions en marxa o previstos que podrien rebre el suport del voluntariat.				OE4 OE8
	VAi3	Elaborar els inventaris d'entitats amb voluntariat que actuen en cada espai natural protegit.				OE4 OE8
	VAi4	Establir aliances amb entitats d'àmbits diversos vinculades al territori que puguin dinamitzar accions de voluntariat.				OE4 OE8 OE11
	VAi5	Gestionar les demandes de voluntariat i d'accions d'RSC d'acord amb els procediments establerts.				OE1 OE4 OE10
	VAi6	Elaborar els informes anuals de voluntariat de cada espai natural protegit.				OE7 OE8
	VAi7	Assegurar la planificació, seguiment i avaluació de les accions i programes de voluntariat ambiental als espais naturals protegits.				OE7

7.3. Equip de treball i governança dels espais naturals

Els principals responsables de desplegar aquest Pla marc són el Servei de Gestió de Parcs Naturals conjuntament amb els òrgans gestors dels espais naturals protegits i, en especial, el personal tècnic que assumeix les funcions relacionades amb l'educació ambiental i el voluntariat. Les diverses tasques i accions que emanen d'aquest Pla marc i que hauran d'assumir els òrgans gestors de cada espai natural només es podran executar si aquests espais dimensionen els seus equips professionals adequadament amb la coordinació del tècnic/a d'Ús Públic i Educació Ambiental i amb el suport de la Gerència de Serveis d'Espais Naturals.

Es poden consultar les funcions i tasques de cadascun dels perfils professionals a l'Annex 4.2. d'aquest document.

D'altra banda, resulta clau que els equips gestors de cada espai natural atorguin a aquests àmbits la importància que tenen, tal com s'ha exposat en la missió d'aquest Pla marc. Així doncs, l'equip gestor, liderat per la direcció, ha de concebre **l'educació ambiental i el voluntariat com a eines per afrontar problemàtiques de gestió dels espais naturals i per contribuir als objectius de conservació i desenvolupament local**. Això comporta incorporar tot un seguit de noves pràctiques per part dels espais naturals de la XPN.

Seria convenient i desitjable la continuïtat en l'activitat del Grup de treball d'educació ambiental i voluntariat, dins del marc de la Comissió d'Ús Públic i Educació Ambiental (CUPEA), per tal de garantir el seguiment d'aquests dos àmbits i la coordinació de les diferents actuacions en els espais naturals de la XPN.

Finalment, val a dir que aquest apartat se centra, sobretot, en la governança en l'àmbit de l'educació ambiental i no en el del voluntariat, donat que aquesta qüestió ja ha estat abordada en el bloc 7.2. d'aquest document a l'hora de tractar la col·laboració i coordinació entre les entitats i els equips gestors dels parcs. Tot i així, des de la perspectiva més interna (tractada en clau d'equips de treball) sí que s'aborden les dues temàtiques alhora.

Coordinació amb agents que ofereixen serveis d'educació ambiental

L'execució de les activitats d'educació ambiental ofertes pels òrgans gestors dels espais naturals comporta un volum de feina que és difícil assumir amb personal propi. Per aquest motiu, la major part de les activitats d'educació ambiental que es desenvolupen des dels diferents espais naturals preveuen la **subcontractació d'empreses i entitats d'educació ambiental**. D'aquesta manera, l'òrgan gestor és el promotor de l'oferta d'activitats pròpia de l'espai natural, mentre que l'empresa o entitat adjudicatària s'encarrega principalment d'executar les activitats i de coordinar-se amb els destinataris interessats (centres educatius, públic familiar, etc.). **L'òrgan gestor ha de tenir un paper important en la coordinació, l'organització i la difusió de l'oferta.**

Aquest Pla marc proposa atorgar un **paper més actiu als òrgans gestors** dels espais naturals en el disseny dels programes i les ofertes d'activitats, amb un **treball coordinat i participat amb les empreses** contractistes que es fonamenti en els instruments i criteris de qualitat definits per aquest Pla marc i que garanteixi una oferta de qualitat ajustada a la realitat dels diversos tipus de destinataris i que es pugui concretar en una oferta conjunta.

En qualsevol cas, aquest Pla marc aposta perquè sigui el Grup de treball d'educació ambiental i voluntariat en el marc de la CUPEA qui abordi quins criteris i especificacions es podrien incorporar en l'elaboració dels plecs.

A més de les empreses contractistes de les ofertes educatives pròpies dels òrgans gestors, hi ha altres empreses i entitats del territori que també articulen una oferta d'activitats d'educació ambiental per compte propi. Aquest Pla marc aposta per iniciar o millorar la coordinació entre els òrgans gestors i tot aquest ecosistema d'empreses i entitats que actuen en l'àmbit de la XPN.

Col·laboració dels parcs amb altres agents

Més enllà de les empreses i entitats que ofereixen serveis d'educació ambiental, hi ha tot un **ampli ventall d'agents amb qui els òrgans gestors de cada parc poden teixir col·laboracions en clau d'educació ambiental**. El Pla marc proposa que cada espai natural elabori un inventari-mapa de potencials agents col·laboradors en educació ambiental (basat en la Figura 01) i analitzi el potencial de col·laboració entre els òrgans gestors i les diverses tipologies d'agents.

Figura 01. Potencials agents col·laboradors

Font: Adaptació de la Figura 03 del document resum del PEEVA.

Instruments i espais de coordinació

Des del punt de vista de la governança, aquest Pla marc proposa participar i col·laborar en diversos espais de coordinació per enfortir les relacions i col·laboracions entre els òrgans gestors de cada parc i els diversos agents implicats en l'educació ambiental i el voluntariat, com el Grup assessor en matèria d'educació ambiental coordinat per la Generalitat de Catalunya i el GAVA.

1. Comissió d'Ús Públic i Educació Ambiental (CUPEA).
2. Taules d'educació ambiental de cada espai natural: en cada espai natural o per a una agrupació d'espais, s'han de crear espais de participació que permetin coordinar accions entre diferents agents. Aquestes taules estarien liderades pels òrgans gestors dels diferents espais naturals. Les taules d'educació ambiental i voluntariat es poden celebrar conjuntament, depenent de la casuística de cada parc.
3. Taules de voluntariat: en cada espai natural o per a una agrupació d'espais, s'han de crear aquests espais de participació dels quals en formen part entitats amb voluntariat, per facilitar i incentivar el diàleg, la col·laboració i la consecució d'acords i projectes compartits. Les taules de voluntariat i educació ambiental es poden celebrar conjuntament, depenent de la casuística de cada parc.

4. Xarxes d'escoles locals i altres agents educatius vinculats a cada espai natural: en aquells espais naturals on existeix una relació continuada entre l'òrgan gestor i diversos centres i agents educatius locals, es podria crear una estructura en forma de xarxa d'escoles i agents educatius vinculats a l'espai natural. Seria una oportunitat per reconèixer i donar visibilitat al compromís d'aquestes escoles i, al mateix temps, reforçar el sentiment de pertinença de les escoles (dels docents i, sobretot, dels alumnes) amb el parc.

Accions previstes pel Pla marc

Aquest darrer apartat proposa les accions que en l'àmbit de l'equip de treball i governança caldria executar per afrontar els reptes i els objectius definits. Les accions es classifiquen segons si s'han d'executar a escala de la XPN o bé són accions que s'haurien d'executar des de cada espai natural, adaptant-les a les seves particularitats.

Àmbit	Codi	Accions de la XPN	22/23	24/25	2026	Object. específ.
RECURSOS HUMANS I GOVERNANÇA	GOVc1	Definir i quantificar els recursos de la Gerència destinats a la implementació d'aquest Pla marc a la XPN.				OE2
	GOVc2	Definir els clústers dels espais naturals protegits i associar-hi els corresponents tècnics/iques territorials d'educació ambiental i voluntariat.				OE4
	GOVc3	Organitzar accions de formació específica en educació ambiental i voluntariat i criteris de qualitat adreçada al grup de tècnics territorials i altres agents que treballen en l'àmbit de l'educació ambiental i voluntariat.				OE3 OE4 OE7
	GOVc4	Garantir el funcionament del Grup de treball d'educació ambiental i voluntariat de la XPN.				OE4 OE7
	GOVc5	Participar en els grups assessors en matèria d'educació ambiental i voluntariat integrat per diverses administracions i la societat civil.				OE4 OE11
	GOVc6	Garantir una coordinació eficaç entre aquest Pla marc i el propi de cada espai natural protegit en els programes d'ús públic i els plans d'acció vinculats a la CETS, en aquells parcs que la tinguin.				OE1 OE4
	GOVc7	Dissenyar i impulsar un sistema d'acreditació per al conjunt dels espais naturals dirigit a empreses i entitats que ofereixen serveis d'educació ambiental i voluntariat en l'àmbit dels diferents espais naturals de la XPN.				OE7
	GOVc8	Organitzar, cada dos anys, jornades de formació en tècniques d'educació i voluntariat ambiental en el medi natural i en criteris de qualitat.				OE3 OE4
	GOVc9	Participar en les propostes de col·laboracions entre el conjunt d'òrgans gestors i la Xarxa d'Escoles per la Sostenibilitat de Catalunya (XESC).				OE4

Àmbit	Codi	Accions de la XPN	22/23	24/25	2026	Object. específ.
RECURSOS HUMANS I GOVERNANÇA	GOVc10	Participar en la definició del perfil dels/les professionals del sector d'educació ambiental i voluntariat conjuntament amb les administracions competents i resta d'entitats d'aquest sector.				OE3 OE4 OE7
	GOVc11	Participar en els espais de treball promoguts per EUROPARC en l'àmbit de l'educació ambiental i voluntariat.				OE4
	GOVc12	Potenciar l'ús d' eines digitals per a la participació .				OE4 OE11
	GOVc13	Incorporar, en el sistema d'indicadors, indicadors d'impacte .				OE2 OE7

Àmbit	Codi	Accions del Parc	22/23	24/25	2026	Object. específ.
RECURSOS HUMANS I GOVERNANÇA	GOVi1	Incorporar les activitats d'educació ambiental i voluntariat en el pla d'actuació propi de cada espai natural .				OE1 OE6
	GOVi2	Garantir una coordinació eficaç entre el pla d'educació ambiental i voluntariat de cada espai natural protegit, els programes d'ús públic i els plans d'acció vinculats a la CETS, en aquells parcs que la tinguin.				OE1 OE4
	GOVi3	Elaborar i actualitzar els inventaris dels potencials agents col·laboradors de cada espai natural protegit.				OE4 OE6
	GOVi4	Fomentar la posada en marxa de taules d'educació ambiental , incorporant la visió dels diferents agents educatius del territori, i dotar-les dels recursos necessaris per a la seva continuïtat.				OE2 OE4 OE11
	GOVi5	Constituir i convocar les taules de voluntariat de cada espai natural (o territori) i dotar-les dels recursos necessaris per a la seva continuïtat.				OE2 OE4 OE8 OE11
	GOVi6	Cercar i establir col·laboracions i projectes conjunts amb agents clau del territori.				OE4 OE6
	GOVi7	Explorar la possibilitat de crear una xarxa d'escoles locals vinculada als diferents espais naturals protegits.				OE4 OE6 OE11

7.4. Comunicació

Amb l'objectiu de donar a conèixer els valors naturals i patrimonials dels diferents espais naturals així com promoure actituds de respecte envers ells, la XPN posa a l'abast de la ciutadania tot un seguit d'equipaments, programes i serveis per gaudir, conèixer i respectar el medi natural com, entre d'altres, aules de natura, centres d'informació i documentació, itineraris senyalitzats.

Per difondre aquests missatges, la Xarxa de Parcs Naturals desenvolupa des de fa temps estratègies de comunicació pròpies, ja sigui en l'àmbit dels mitjans tradicionals (paper, premsa escrita, exposicions, ràdio, audiovisuals, plafons, etc.) com en entorns digitals (web, xarxes socials i apps). L'objectiu principal d'aquestes accions és donar a conèixer a les persones interessades les línies de gestió dels parcs que la XPN gestiona.

Per a una adequada comunicació ambiental que arribi al gran públic, la web i les xarxes socials són instruments indispensables avui dia.

Criteris generals per comunicar els programes

Són diversos els criteris generals que cal considerar per **comunicar de manera eficaç els programes d'educació ambiental i voluntariat**, les ofertes pedagògiques i les agendes d'activitats que impulsin els diferents espais naturals de la XPN. Alguns dels més destacats són:

- **Incorporar, quan es defineixen els programes, un capítol amb les accions previstes per comunicar** les ofertes d'activitats que se'n derivin.
- **Destinar recursos econòmics i humans a la comunicació.**
- **Conèixer bé els perfils**, les necessitats, els interessos i les pràctiques comunicatives **de cada tipus de destinatari.**
- **Utilitzar missatges senzills**, entenedors i **adaptats a les necessitats i interessos de cada tipus de destinataris** i al seu llenguatge.
- Difondre els missatges a través dels **canals de comunicació que consulten i utilitzen habitualment** els diversos tipus de destinataris.

- **Diversificar els instruments comunicatius** i no apostar per un de sol. Combinar eines en línia amb eines fora de línia o *offline*.
- Portar a terme una **comunicació personalitzada i continuada en el temps** amb agents clau com els centres educatius, les entitats locals o els ajuntaments.
- Comptar amb **entitats i altres agents del territori de cada espai natural com a socis col·laboradors** que ajudin en la publicitat, la promoció i la visualització.
- **Combinar la difusió individual** dels programes de cada espai natural amb la **difusió conjunta** entre tots els espais naturals de la XPN.

Fulletes de consells i recomanacions.
Fullet d'un itinerari senyalitzat.

Missatges clau i canals segons destinataris

D'acord amb el Pla de comunicació de la GSEN, els missatges han d'estar adaptats a les necessitats i interessos de cada tipus de destinataris de la XPN i al seu llenguatge, i cal difondre'ls a través dels canals de comunicació que consulten i utilitzen habitualment cadascun d'ells.

Centres educatius locals

Molts centres educatius locals desconeixen l'oferta d'activitats d'educació ambiental que ofereixen els diferents equipaments i empreses vinculats a la XPN. Cal intensificar, doncs, la comunicació envers aquests destinataris clau per tal de donar a conèixer el patrimoni natural i cultural i la gestió del seu espai natural proper i fomentar, així, el sentiment de pertinença a través dels valors de l'espai natural protegit i crear la necessitat de la seva preservació.

Centres educatius d'altres territoris

Pel que fa als centres educatius de fora l'àmbit de la XPN, es busca apropar els espais naturals protegits a un col·lectiu que no els té tan a l'abast en el seu dia a dia, assenyalant els seus valors naturals i patrimonials i la importància de conservar-los a través del foment d'actituds i accions responsables envers la natura.

Població local i entitats no lucratives d'àmbit local

La comunicació amb la població i les entitats locals és clau perquè coneguin tota l'oferta d'activitats que els espais naturals dissenyen i per reforçar el sentiment d'identitat i pertinença. Ho és també per aconseguir el seu compromís, la seva participació i la seva corresponsabilització en la conservació i gestió dels espais naturals, tant a títol individual com col·lectiu.

Agents econòmics i professionals d'àmbit local

Aquesta tipologia de destinatari abasta un ventall molt ampli d'agents: empreses i professionals (i entitats que els representen) que generen activitats econòmiques de tot tipus. És clau comunicar la importància dels espais naturals com a generadors d'activitat econòmica i llocs de treball, sempre que el medi natural i cultural estigui ben conservat. En aquest sentit, cal transmetre als agents econòmics la importància de la gestió dels espais naturals i de la regulació dels diferents usos i animar-los a participar en aquesta gestió a través de projectes conjunts i taules de treball.

Administracions locals

És necessari fomentar el sentiment de pertinença i valors envers l'espai natural proper, també com a fet diferenciador respecte a altres territoris. Tenint en compte la importància dels espais naturals com a motor de desenvolupament local, cal animar a la participació de les administracions locals en la gestió dels espais naturals a través de projectes conjunts i taules de treball.

Visitants i turistes

Amb aquest tipus de destinataris, molt diferent als anteriors, la clau és aconseguir que entenguin la necessitat de protecció i gestió dels recursos naturals i actuïn de manera respectuosa quan hi interaccionin. Cal fer-ho, però, pensant en el fet que estan gaudint del seu temps lliure i que busquen una gran experiència quan visiten els espais naturals protegits.

Empreses i entitats que ofereixen serveis d'educació ambiental

Cal cercar canals de comunicació directes amb les empreses i entitats locals d'educació ambiental i voluntariat per conèixer-les i informar-les d'aspectes i actuacions de gestió previstes als espais naturals que poguessin afectar el desenvolupament d'activitats educatives, fet que contribuiria a un servei de millor qualitat per part d'aquestes empreses i entitats.

Igualment, cal aprofitar els diferents canals d'informació i formació existents (trobades d'estudiosos, trobades d'equipaments ambientals, butlletins, etc.) per fer arribar a aquestes empreses i entitats informació sobre les novetats i descobriments científics relacionats amb l'espai natural, atès que també tenen interès des d'un punt de vista educatiu.

Instruments comuns

Val a dir que la GSEN té una **dilatada experiència** en accions de comunicació i divulgació de la gestió que es duu a terme en el conjunt de la XPN, on la població local i els agents del territori són els principals destinataris.

El recentment aprovat **Pla de comunicació de la Xarxa de Parcs Naturals (2020-2025)** s'articula com una estratègia conjunta de comunicació de l'oferta d'activitats dels espais naturals de la XPN, que aposta per diversificar els canals de comunicació, utilitzant vies més directes i personalitzades per difondre les ofertes d'activitats d'educació ambiental, més enllà de la divulgació a través de les pàgines web i les xarxes socials.

Igualment aposta per afavorir les aliances amb els mitjans de comunicació creant un missatge atractiu, sense tecnicismes innecessaris encara que no per això menys rigorós, utilitzant eines de comunicació que permetin arribar a sectors amplis de la població.

En concret, els instruments utilitzats per la GSEN són:

- Pla de comunicació de la Xarxa de Parcs Naturals.
- Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS).
- Taules de treball.
- Campanyes de comunicació conjuntes.
- Espai web conjunt, que ha de contenir, com a mínim, els següents apartats per als blocs d'educació ambiental i voluntariat: programes pedagògics, taules de participació, activitats (per a centres educatius, població i les entitats locals, visitants i turistes, altres destinataris), equipaments, recursos pedagògics, empreses i entitats d'educació ambiental, més informació (enllaços d'interès vinculats a l'educació ambiental i voluntariat).
- Cercador d'activitats d'educació ambiental al web.
- Centres de documentació com a font d'informació.
- Butlletins digitals de notícies i d'activitats.

Accions previstes pel Pla marc

Aquest darrer apartat proposa les accions que en l'àmbit de la comunicació caldria executar per afrontar els reptes i els objectius definits. Les accions es classifiquen segons si s'han d'executar de manera coordinada a escala de la XPN, o bé són accions que s'haurien d'executar des de cada parc, adaptant-les a les seves particularitats.

Cartell genèric de la campanya conjunta entre la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya sobre l'equilibri que cal mantenir al medi natural.

7. Criteris, instruments i accions 2022-2026

Àmbit	Codi	Accions de la XPN	22/23	24/25	2026	Object. específ.
COMUNICACIÓ	COMc1	Implementar el Pla de comunicació de la Xarxa de Parcs Naturals que serveixi com a marc de referència per a elaborar plans de comunicació específics per a cada espai natural protegit.				OE1
	COMc2	Definir i executar una campanya de comunicació conjunta per divulgar el potencial pedagògic dels espais naturals entre els centres educatius de la província de Barcelona.				OE1 OE10
	COMc3	Definir i executar anualment una campanya de comunicació d'educació i sensibilització ambiental adreçada a la ciutadania.				OE10
	COMc4	Elaborar un web conjunt de tots els espais naturals protegits de la XPN en què apareguin totes les activitats educatives i de voluntariat que tenen lloc a cada parc.				OE8 OE10
	COMc5	Elaborar i difondre un catàleg amb l'oferta conjunta d'activitats d'educació ambiental que s'ofereixen als diferents espais naturals protegits de la XPN estructurat per cursos i adreçat al conjunt dels centres escolars.				OE4 OE6 OE10
	COMc6	Difondre a través dels butlletins de la XPN i de les xarxes socials activitats d'educació ambiental i voluntariat i vincular-ho al web d'educació ambiental i voluntariat.				OE8 OE10
	COMc7	Crear un nou cercador per donar a conèixer les diferents activitats d'educació ambiental i voluntariat que es porten a terme en els diferents espais naturals de la XPN.				OE3 OE8

Àmbit	Codi	Accions del Parc	22/23	24/25	2026	Object. específ.
COMUNICACIÓ	COMi1	Organitzar reunions periòdiques amb els referents educatius territorials per informar-los sobre l'oferta pedagògica dels espais naturals.				OE4 OE11
	COMi2	Crear i mantenir canals de comunicació permanents entre l'òrgan gestor i empreses i entitats d'educació ambiental i voluntariat de cadascun dels parcs.				OE4 OE6 OE8
	COMi3	Col·laborar en l'organització de les trobades d'estudiosos o altres espais de comunicació i difondre les novetats i coneixements que hi sorgeixin.				OE10
	COMi4	Aportar continguts destinats a l'espai d'educació ambiental i voluntariat de la web de la XPN.				OE10
	COMi5	Incidir en la senyalització dels parcs com a estratègia comunicativa d'educació ambiental incorporant aspectes d'interpretació del patrimoni.				OE10

8.

Avaluació del Pla marc: seguiment i indicadors

8. Avaluació del Pla marc: seguiment i indicadors

8.1. Responsables de desplegar el Pla marc

Els principals responsables de desplegar aquest Pla marc són els òrgans gestors dels espais naturals de la XPN i, en especial, els equips tècnics que hi treballen i que assumeixen les funcions relacionades amb l'educació ambiental i el voluntariat.

Ara bé, algunes accions previstes al Pla tenen un important component estratègic de manera que qui les haurà d'aplicar, més que cada espai natural, serà la Gerència de Serveis d'Espais Naturals, que és qui té la responsabilitat de coordinar els espais naturals i establir directius comunes.

D'altra banda, i com ja s'ha apuntat en l'apartat 7.3. Equip de treball i governança, aquest Pla aposta pel treball en xarxa amb una gran diversitat d'agents públics i privats; en aquest sentit, es proposen instruments i espais de coordinació en els quals participarà la XPN de la Diputació de Barcelona i altres administracions com ara la Generalitat de Catalunya i representants de la societat civil (entitats ambientals i del territori) i del sector professional de l'educació ambiental.

Cal treballar perquè l'accés al medi natural i els programes pedagògics estiguin a l'abast de tothom.

8.2. Instruments i òrgans de seguiment

El seguiment i avaluació d'aquest Pla marc és una responsabilitat compartida entre la GSEN i els parcs de la XPN.

L'òrgan responsable d'impulsar el desplegament del Pla i avaluar el grau d'implantació de les diferents mesures i accions serà la Comissió de seguiment. Aquesta comissió estarà integrada pels membres següents:

- Responsable de la Gerència de Serveis d'Espais Naturals.
- Responsable del Servei de Gestió de Parcs Naturals.
- Les persones integrants de Grup de treball d'educació ambiental i voluntariat de la CUPEA.

El Grup de treball d'educació ambiental i voluntariat de la CUPEA podria exercir les funcions d'aquesta Comissió de seguiment del Pla. En qualsevol cas, la Comissió haurà d'elaborar una memòria anual que reculli les accions dutes a terme durant aquest període i el grau de compliment de les accions previstes.

Els plans estratègics de cada espai de la XPN també haurien de ser avaluats anualment i comptar amb una memòria anual sobre educació i voluntariat ambiental.

8.3. Indicadors

Cadascun dels instruments de planificació que aquest Pla estratègic proposa per als espais naturals de la XPN, especialment els programes, haurien d'incorporar en els capítols d'avaluació respectius els indicadors per avaluar el grau de compliment dels objectius establerts.

Des d'una perspectiva més general, els indicadors que es poden utilitzar per fer el seguiment global d'aquest Pla estratègic conjunt dels espais naturals de la XPN són els inclosos a la taula següent. Durant el seguiment del Pla es pot valorar la incorporació de nous indicadors que es considerin més apropiats.

Taula 04. Indicadors generals de seguiment d'aquest Pla marc:

Àmbit	Indicadors
General	<ul style="list-style-type: none">• % d'espais naturals de la XPN que tenen un pla estratègic d'educació i voluntariat propi.• % de programes de gestió dels espais naturals de la XPN que incorporen l'educació i el voluntariat ambiental.• % d'accions: assolides/en procés/no iniciades.

Continua a la pàgina següent >

Taula 04. Indicadors generals de seguiment d'aquest Pla marc

Àmbit	Indicadors
Programes i activitats d'educació ambiental	<ul style="list-style-type: none"> • % d'accions: assolides/en procés/no iniciades. • Nombre de taules d'educació ambiental creades. • Nombre d'entitats membres de les taules d'educació ambiental. • Nombre d'accions d'educació ambiental executades dins dels espais naturals de la XPN. • Nombre de participants en les accions d'educació ambiental (anàlisi per perfils).
Entitats i accions de voluntariat	<ul style="list-style-type: none"> • % d'accions: assolides/en procés/no iniciades. • Nombre de taules de voluntariat creades. • Nombre d'entitats membres de les taules de voluntariat. • Nombre de marcs de col·laboració formalitzats entre òrgans gestors i entitats amb voluntariat. • Nombre de projectes de col·laboració executats entre òrgans gestors i entitats amb voluntariat. • Nombre d'accions de voluntariat executades dins dels espais naturals de la XPN. • Nombre de voluntaris en les accions de voluntariat.
Equip de treball i governança	<ul style="list-style-type: none"> • % d'accions: assolides/en procés/no iniciades. • Nombre de tècnics territorials d'educació i voluntariat ambiental implicats. • Nombre d'empreses i entitats d'educació ambiental vinculades als espais naturals de la XPN. • Nombre de taules d'educació ambiental creades. • Nombre de taules de voluntariat creades. • Nombre d'organitzacions membres de les taules d'educació ambiental.
Comunicació	<ul style="list-style-type: none"> • % d'accions: assolides/en procés/no iniciades. • Nombre de campanyes de comunicació de sensibilització ambiental. • Nombre de visites a les pàgines web d'educació ambiental i voluntariat als espais naturals de la XPN. • Nombre de publicacions en xarxes socials (FB, TW, IG, YT). • Increment dels subscriptors a les xarxes socials (FB, TW, IG, YT). • Nombre de notícies publicades d'educació ambiental i voluntariat a "L'Informatiu dels Parcs". • Nombre d'activitats publicades d'educació ambiental i voluntariat a l'agenda "Gaudim als Parcs". • Nombre de vídeos produïts d'educació ambiental i voluntariat. • Nombre de jornades realitzades. • Nombre de guies publicades. • Nombre d'audiovisuals produïts. • Nombre d'articles publicats en premsa i/o revistes. • Nombre de programes de ràdio emesos (àmbit local, regional o nacional). • Nombre de programes de televisió emesos (àmbit local, regional o nacional). • Nombre de publicacions a les xarxes socials sobre EA i voluntariat a l'any i per parc.

Font: elaboració pròpia

9.

Annexos

Annex 1

Taula 1.1. Tipus de recursos o materials pedagògics a la XPN:

Tipus	Recurs o material pedagògic
A. Recursos descriptius de l'espai natural	<p>A1. Guia general de l'espai natural.</p> <p>A2. Guies temàtiques sobre algun aspecte o valor concret de l'espai natural.</p> <p>A3. Galeries multimèdia de fotografies.</p> <p>A4. Vídeos breus (sobre valors o aspectes de gestió concrets).</p> <p>A5. Itineraris autoguiats.</p>
B. Materials de suport per a l'execució d'activitats educatives	<p>B1. Fitxes amb preguntes sobre diversos aspectes de l'espai natural.</p> <p>B2. Dossiers educatius per al professorat i/o l'alumnat (associats a activitats concretes, a itineraris, etc.).</p> <p>B3. Materials de suport per a crèdits de síntesi homologats.</p>
C. Materials didàctics amb un component lúdic o alguna utilitat específica	<p>C1. Contes infantils.</p> <p>C2. Jocs infantils amb vocació pedagògica</p> <p>C3. Agendes escolars.</p> <p>C4. Aplicacions per a mòbils i tauletes (que poden ser amb vocació pedagògica, o bé apps informatives i/o turístiques).</p>
D. Recursos per ser exposats	<p>D1. Exposicions.</p> <p>D2. Audiovisuals (sovint de gran format i producció complexa).</p>
E. Recursos per a l'accessibilitat	<p>E1. Materials pedagògics adaptats.</p> <p>E2. Programes pedagògics adaptats.</p>

Font: Adaptació de la Taula 26 del PEEVA.

Taula 1.2. Procediment per actualitzar, renovar i crear nous recursos pedagògics:

- Inventari de recursos propis i avaluació del grau de satisfacció i ús.
- Proposta d'actualització preliminar a partir d'un recull de necessitats detectades per part del personal dels espais naturals, en col·laboració amb les empreses d'educació ambiental, el personal d'informació o els destinataris, segons el cas. Cal vetllar perquè els recursos serveixin per satisfer interessos i necessitats reals.
- Cerca i inventari d'altres recursos pedagògics promoguts per d'altres organismes o disponibles gratuïtament a les xarxes com, per exemple, aplicacions per a la identificació de plantes, etc.
- Cerca de recursos econòmics o partides disponibles d'altres administracions (com, per exemple, consells comarcals) per a l'elaboració de recursos.
- Validació dels interessos i necessitats dels destinataris i recull d'observacions per al seu disseny i ús.
- Conceptualització i proposta de continguts a ser possible de manera conjunta amb els destinataris o altres col·laboradors.
- Disseny i producció segons criteris de qualitat:
 - Senzillesa i fàcil aplicació
 - Pedagògic
 - Sostenibilitat: materials, etc.
 - Qualitat estètica
 - Idiomes
 - Inclusió de persones amb discapacitat
- Pla de comunicació
- Procediment de venda (si escau).
- Instruments d'avaluació de l'ús dels recursos.

Font: Adaptació de la Taula 27 del PEEVA.

Annex 2

Programes i activitats d'educació ambiental

Taula 2.1. Resum dels instruments comuns:

	Fase/Tasca	Instrument (o document resultant)
Programes	Contextualització i disseny	<ul style="list-style-type: none"> • Document tècnic del programa educatiu (l'índex es correspon a la Taula 15 del PEEVA)*. • Document divulgatiu del programa educatiu (o oferta d'activitats), que inclou un quadre resum de l'oferta d'activitats*.
	Implementació	<ul style="list-style-type: none"> • Procediment de gestió de reserves d'activitats. • Procediment per al seguiment de l'execució del programa i del compliment dels criteris de qualitat. • Formulari de reserva d'una activitat. • Quadre de reserves.
	Avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Memòria anual d'avaluació del programa*. • Informe final d'avaluació del programa*. • Indicadors.
Activitats	Disseny i preparació	<ul style="list-style-type: none"> • Classificació de les activitats per tipologia*. • Classificació de les activitats per temàtica*. • Fitxa descriptiva de les activitats ciutadanes programades*. • Fitxa descriptiva de les activitats adreçades a centres educatius*. • Guió de l'educador/a. • Adaptacions a les necessitats del grup (en relació amb la fitxa descriptiva i el guió de l'educador/a). • Materials per al treball previ i posterior a l'aula.
	Execució	<ul style="list-style-type: none"> • Programa del dia de l'activitat. • Correu electrònic tipus posterior a la realització de l'activitat.
	Avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Qüestionaris d'avaluació de les activitats*.
Altres instruments		<ul style="list-style-type: none"> • Procediment per elaborar un programa pedagògic per a la població local*. • Programes de formació i accions formatives*.

Font: Adaptació de la Taula 28 del PEEVA.

Nota: Els instruments o documents amb un * disposen d'un model estandarditzat elaborat en el marc del PEEVA (Apartat 4.4.). Els que no disposen d'asterisc s'hauran d'elaborar més endavant a partir de models existents (aquesta elaboració està prevista com a accions derivades d'aquest Pla marc).

Instruments relacionats amb els programes

Taula 2.2. Estructura de continguts de la versió divulgativa d'un programa d'educació ambiental:

Capítol	Continguts
1. Introducció	Marc global: pla estratègic d'educació ambiental i voluntariat general i pla estratègic particular de l'espai natural. Finalitat i objectius del programa. Destinatari i missatges clau.
2. L'espai natural (el parc)	Principals valors i singularitats de l'espai natural. Mapa de l'espai natural.
3. Activitats	Quadre resum de les activitats (vegeu taula 2.7 de l'Annex). Activitats pedagògiques (1 fitxa descriptiva/activitat, vegeu taula 2.9 de l'Annex).
4. Interès pedagògic de l'espai natural	Relació (resumida) de serveis complementaris: <ul style="list-style-type: none"> • Itineraris interpretatius o pedagògics. • Materials pedagògics (unitats didàctiques, crèdits i recursos). • Cases de colònies, camps d'aprenentatge i aules d'entorn rural. • Centres d'informació i documentació. • Agenda d'activitats obertes a la ciutadania en general. • Altres programes específics d'educació ambiental (si escau).
5. Organització de la visita i seguiment	Procediment de prereserva de l'activitat. Treball previ i posterior. Tracte personalitzat i de qualitat per part d'empreses acreditades.
6. Recomanacions per a la visita	Indumentària, materials, transport, docents, horari, possibles causes per modificar l'indret i/o l'activitat.
7. Empreses/entitats acreditades	Dades de contacte de les empreses/entitats que organitzen les activitats.
8. Annex	Enllaços o referències bibliogràfiques per aprofundir en el coneixement de l'espai natural.

Font: Elaboració del PEEVA a partir de l'Oferta pedagògica de la Zona Volcànica de la Garrotxa 2017.

Taula 2.3. Continguts mínims de la memòria anual d'un programa d'educació ambiental:

Capítol	Continguts
1. Activitats realitzades	Activitats realitzades (segons tipologies, nivells educatius o perfils, etc.).
2. Grau de satisfacció	Resultats i interpretació dels qüestionaris d'avaluació.
3. Incidències i suggeriments	Recull d'incidències i estat de resolució.
4. Coordinació	Coordinació de les reserves d'activitats. Reunions realitzades i acords principals.
5. Pla de comunicació	Avaluació del pla de comunicació.
6. Propostes de millora	Accions previstes per a l'any vinent.

Font: PEEVA.

Taula 2.4. Continguts mínims de l'informe final d'avaluació d'un programa d'educació ambiental:

Capítol	Continguts
1. Activitats realitzades i resultats obtinguts	Activitats realitzades any a any (segons tipologies, nivells educatius o perfils, etc.). Resultats i grau d'assoliment dels objectius del programa.
2. Grau de satisfacció	A partir de la interpretació dels qüestionaris d'avaluació.
3. Incidències i suggeriments	Recull d'incidències i estat de resolució.
4. Coordinació	Coordinació de les reserves d'activitats. Reunions realitzades i acords principals.
5. Pla de comunicació	Avaluació del pla de comunicació.
6. Propostes de millora	Suggeriments per a un nou programa.

Font: PEEVA.

Taula 2.5. Procediment per elaborar un programa d'educació ambiental per a la població local:

- Diagnosticar prèviament les entitats i les seves necessitats (perfil, interessos i singularitats, etc.) per definir una oferta específica preestablerta i possibles públics o entitats diana (gent gran, famílies, etc.).
- Cercar prèviament programes similars d'altres espais naturals o d'altres administracions públiques amb l'objectiu d'evitar duplicitats i treballar més coordinadament.
- Identificar socis potencials o agents implicats en l'execució.
- Organitzar una reunió amb les entitats per concretar el programa d'activitats.
- Definir l'oferta d'activitats (segons els criteris de qualitat establerts a la taula 21 de l'apartat 4.2.3. del PEEVA).
- Cercar ponents o especialistes per dur a terme les activitats plantejades, si és possible d'entre la mateixa població local.
- Definir les accions de comunicació per fer difusió del programa i arribar al públic destinatari.
- Realitzar el seguiment i l'avaluació del programa (buidatge de les valoracions de les entitats i dels educadors responsables, redacció de la memòria anual, etc.).
- Renovar el programa a partir de la reunió anual, en què cada entitat proposa una activitat específica i diferent a la de l'any anterior i es defineixen els continguts, la durada, l'indret que es visitarà, etc.

Font: Elaboració PEEVA a partir del resum del Programa "Visc entre volcans" del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa inclòs a la "Guia 3, 2, 1, Acció" (SCEA, 2015).

Els itineraris senyalitzats, alguns d'ells adaptats, permeten a la ciutadania apropar-se al medi de forma tranquil·la i segura per descobrir la diversitat del patrimoni natural i cultural dels nostres parcs.

Programes de formació i accions formatives

Taula 2.6. Tipologia d'accions formatives:

Tipologia	Descripció	Objectius
Càpsules formatives	Petites càpsules informatives integrades en activitats promogudes pel parc o per tercers (xerrades ciutadanes, reunions de treball, comissions consultives, etc.).	<ul style="list-style-type: none"> • Informar sobre les novetats científiques (descobriments) i de gestió de l'espai natural. • Abordar temes específics especialment vinculats amb l'activitat o tasca dels destinataris (marc legal, regulacions, bones pràctiques, etc.).
Sessions de formació i intercanvi genèriques	Programació anual (o biennal) estable de diverses jornades formatives adreçades a diversos agents del territori.	<ul style="list-style-type: none"> • Informar sobre les novetats científiques (descobriments) i de gestió de l'espai natural. • Fomentar la coneixença entre els diferents agents del territori. • Donar a conèixer equipaments o indrets de gran singularitat de l'espai natural.
Cursos de formació per a públics específics	Cursos adreçats a públics específics organitzats de manera puntual o periòdica per cobrir necessitats específiques.	Segons destinatari i necessitat específica. Entre els destinataris podria haver-hi educadors de les empreses i entitats d'educació ambiental, professorat de centres educatius locals, informadors turístics, etc.
Accions projectes d'ApS	Adreçades sobretot a alumnes de primària o secundària, si bé també es poden plantejar per a altres tipus d'agents.	Treballar en necessitats reals de l'entorn amb la finalitat de millorar-lo, tot aplicant el coneixement i les competències adquirides.

Font: Adaptació de la Taula 39 del PEEVA.

Les Trobades d'Estudiosos que es fan anualment ajuden a conèixer i difondre les línies de recerca i els seguiments existents als parcs, entre els quals l'educació ambiental també hi té un paper rellevant.

Instruments relacionats amb les activitats

Taula 2.7. Tipus d'activitats d'educació i interpretació ambiental:

Àmbit	Tipus d'activitat
Activitats vàlides per a educació formal i no formal	Itineraris guiats (en espais exteriors).
	Visites guiades.
	Tallers.
	Xerrades i conferències.
	Cursos.
	Projectes d'Aprenentatge i Servei.
	Casals d'estiu i campaments.
	Camps de treball.
	Estades de natura.
	Jornades tècniques.
	Ciència ciutadana.
Activitats més pròpies d'educació formal	Projectes de Servei Comunitari.
	Pràctiques educatives i crèdits de síntesi.
	Activitats de recerca.
Activitats més pròpies d'educació no formal	Audiovisuals.
	Actes i presentacions.
	Exposicions temporals.
	Exposicions permanents.
	Activitats gastronòmiques i degustacions.
	Concerts i recitals.
	Festivals i espectacles.
	Fires i festes.
	Trobades i aplecs.
	Excursionisme, travesses i marxes populars.
	Concursos.
	Esport actiu.

Font: Adaptació de la Taula 33 del PEEVA.

Taula 2.8. Temàtiques proposades per classificar les activitats:

Temàtiques	
• Fauna.	• Activitats ramaderes.
• Flora i vegetació.	• Activitats forestals.
• Fongs i/o líquens.	• Oficis antics.
• Hàbitats i ecosistemes naturals (ecologia).	• Activitats industrials.
• Geologia i geomorfologia.	• Energia.
• Sòls (edafologia).	• Turisme.
• Clima.	• Espècies amenaçades.
• Paisatge.	• Espècies al·lòctones i invasores.
• Riscos naturals.	• Residus.
• Aigua.	• Contaminació (acústica, atmosfèrica, etc.)
• Història.	• Canvi climàtic i canvi global.
• Patrimoni cultural material.	• Malalties emergents en flora i fauna.
• Patrimoni cultural immaterial.	• Gestió d'espais naturals protegits.
• Salut i benestar.	• Ordenació del territori i urbanisme.
• Activitats esportives.	• Afectacions derivades dels desequilibris naturals.
• Activitats agrícoles.	• Altres.

Font: Adaptació de la Taula 34 del PEEVA.

Per classificar les activitats per temàtica, es proposa utilitzar un sistema d'etiquetatge basat en una temàtica principal i dues o tres de secundàries. Així, del núvol de temàtiques que recull la Taula 2.8. se n'haurà d'escollir sempre una com a principal i dues o tres màxim com a secundàries.

Taula 2.9. Continguts d'una fitxa descriptiva d'una activitat programada dirigida a la ciutadania:

• Títol activitat.	• Descripció detallada.
• Data inici activitat.	• Tipus d'accés: gratuït/pagant.
• Data fi activitat.	• Preu.
• Horari complet.	• Organitzador.
• Lloc on es fa l'activitat (adreça, municipi).	• Telèfon fix i mòbil de contacte.
• Públic/s al/s qual/s va dirigida	• Adreça electrònica de contacte.
• Tipologia d'activitat (lligat Taula 2.7.).	• Més informació (enllaç web).
• Temàtiques principals (lligat Taula 2.8.).	• Imatge que acompanyi la informació.

Font: Taula 35 del PEEVA a partir del formulari d'activitats utilitzat per la XPN de la Diputació de Barcelona.

Taula 2.10. Continguts d'una fitxa descriptiva d'una activitat programada dirigida a centres educatius:

- Títol activitat.
- Descripció: 2-3 línies descriptives sobre tipus d'activitat i el principal objectiu didàctic, continguts i metodologies.

Exemple: Sortida de camp per conèixer la diversitat d'ambients naturals dels entorns de la Casa Nova de l'Obac i aprendre la metodologia de realització d'un inventari ecològic i forestal.

- Tipologia d'activitat (lligat Taula 2.7.).
- Temàtiques principals (lligat Taula 2.8.).
- Nombre d'alumnes mínim i màxim.
- Nivell educatiu.
- Ràtio: nombre d'alumnes/educador.
- Durada.
- Lloc de trobada: indret (municipi).
- Objectius generals (marcar):
 - Descoberta dels valors naturals i culturals.
 - Anàlisi i comprensió de la complexitat (relacions que configuren el medi natural humà del parc, etc.).
 - Conèixer i interpretar problemàtiques associades a la gestió del territori.
 - Cerca i proposta de solucions i accions per afrontar les problemàtiques o afavorir la conservació.
- Principals continguts (ex. les parts d'un roure).
- Objectius i continguts actitudinals i competencials.
- Entitat/empresa d'educació ambiental que fa l'activitat (nom i dades de contacte).
- Treball previ i posterior.
- Imatge per acompanyar la informació.

Font: Elaboració del PEEVA a partir de l'oferta pedagògica del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa.

Taula 2.11. Proposta d'aspectes a incloure en els qüestionaris d'avaluació d'activitats:

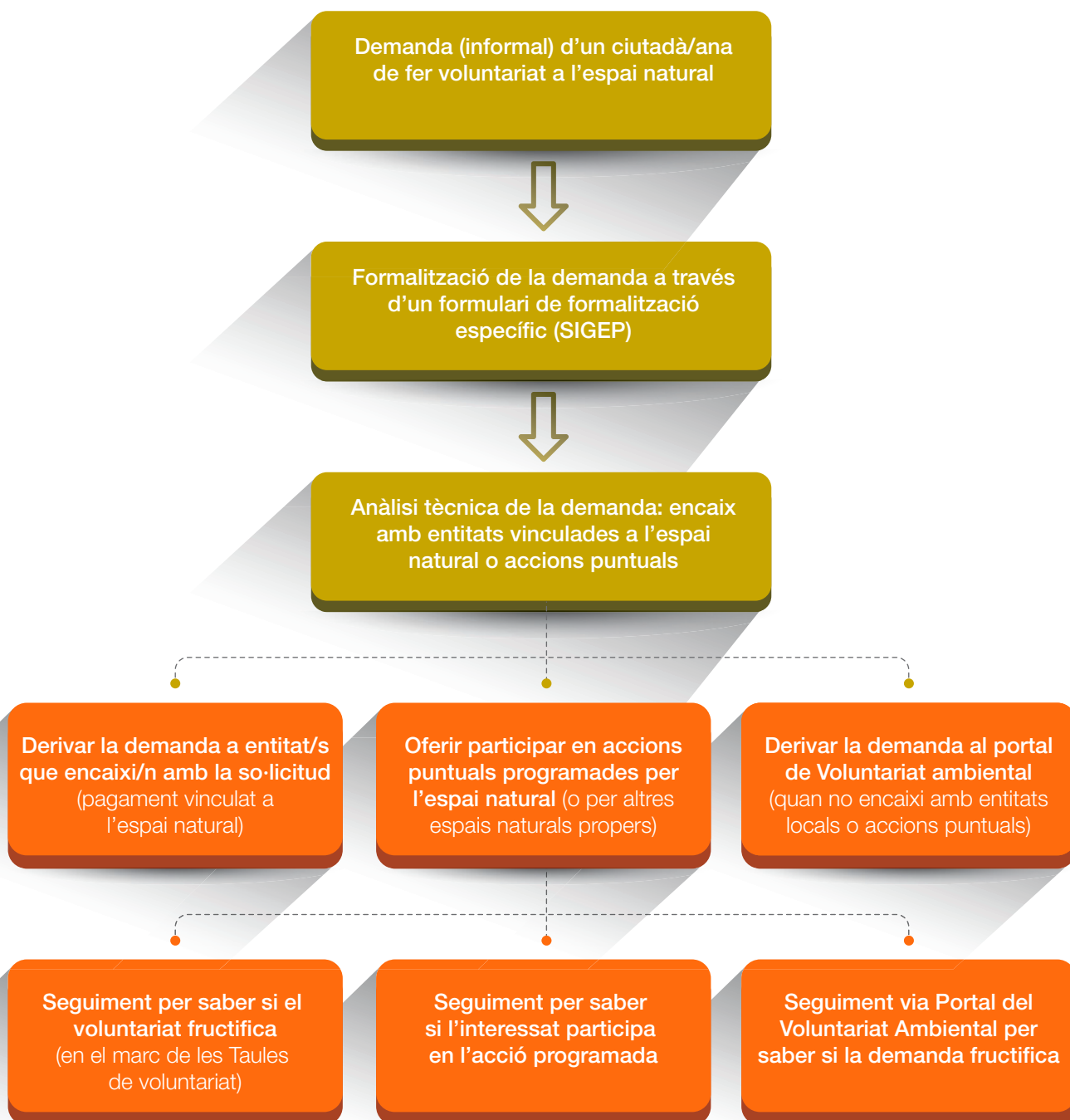
Tipus d'agent que respon	Aspectes a avaluar
Professorat	<ul style="list-style-type: none"> • Reserva i informació prèvia. • Valoració general de l'activitat. • Valoració detallada de l'activitat (preguntes en relació amb aspectes concrets de l'activitat). • Assoliment dels objectius. • Adequació de l'activitat a l'edat. • Participació de l'alumnat (si escau). • Dinamització per part de l'educador/a. • Accés. • Entorn. • Instal·lacions.
Responsable del grup (àmbit no formal)	<ul style="list-style-type: none"> • Reserva i informació prèvia. • Valoració general de l'activitat. • Dinamització per part de l'educador/a. • Accés. • Entorn. • Instal·lacions. • Qualitat/preu (si escau).
Participants (àmbit no formal)	<ul style="list-style-type: none"> • Reserva i informació prèvia. • Valoració general de l'activitat. • Aprenentatges i valors adquirits (què t'emportes de l'activitat). • Dinamització per part de l'educador/a. • Accés. • Entorn. • Instal·lacions. • Qualitat/preu (si escau). • Qualitat rebuda sobre el parc. • Publicacions a disposició de l'usuari/ària.
Disseny i preparació	<ul style="list-style-type: none"> • Funcionament general de l'activitat. • Incidències. • Aspectes a millorar. • Participants: grau de coneixements, motivació, aspectes de l'activitat que generen més interès i interacció, etc. • Professorat (àmbit formal): grau d'implicació.

Font: Taula 37 del PEEVA.

Annex 3

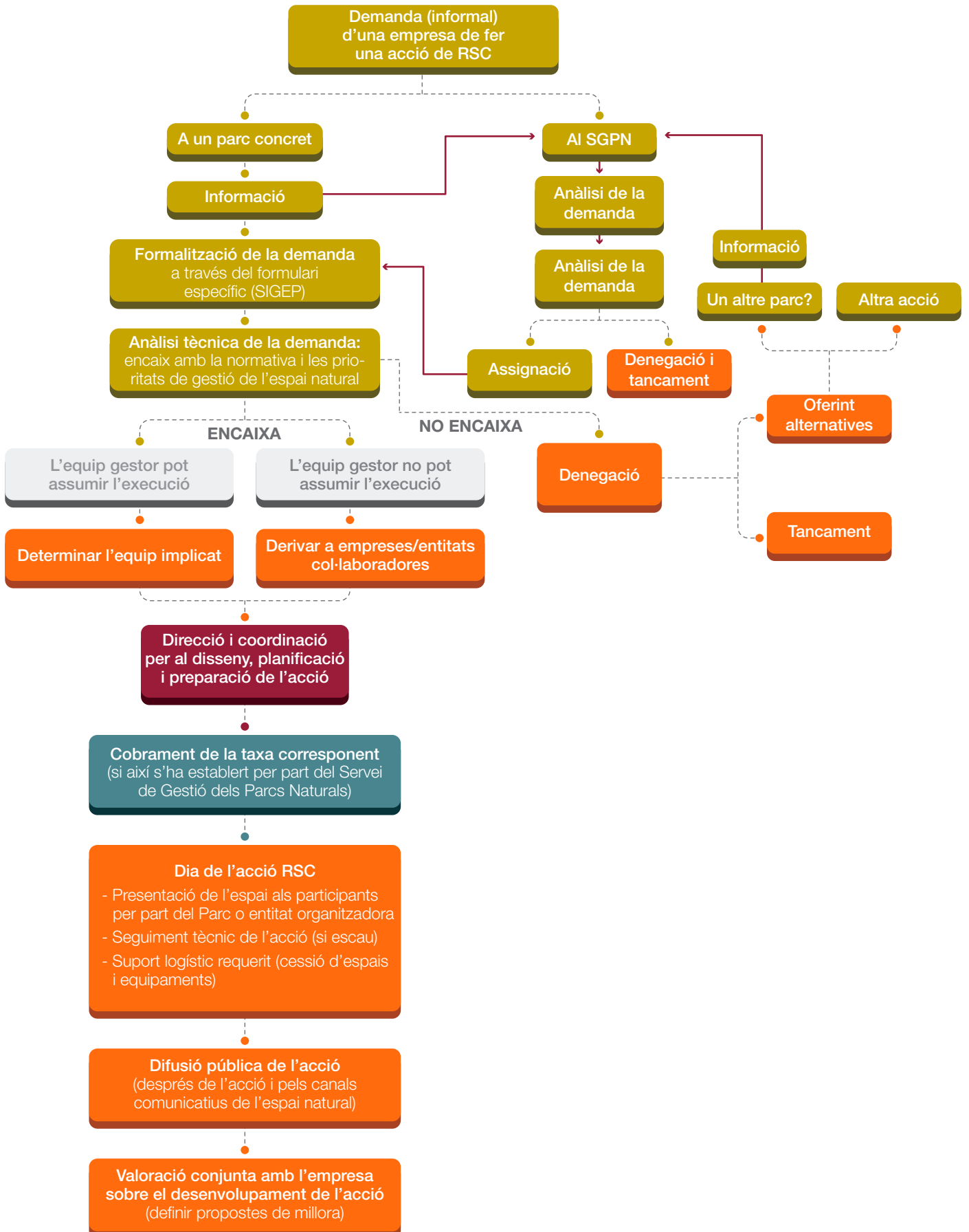
Programes de voluntariat

Gràfic 3.1. Procediment de gestió de les demandes ciutadanes de voluntariat:

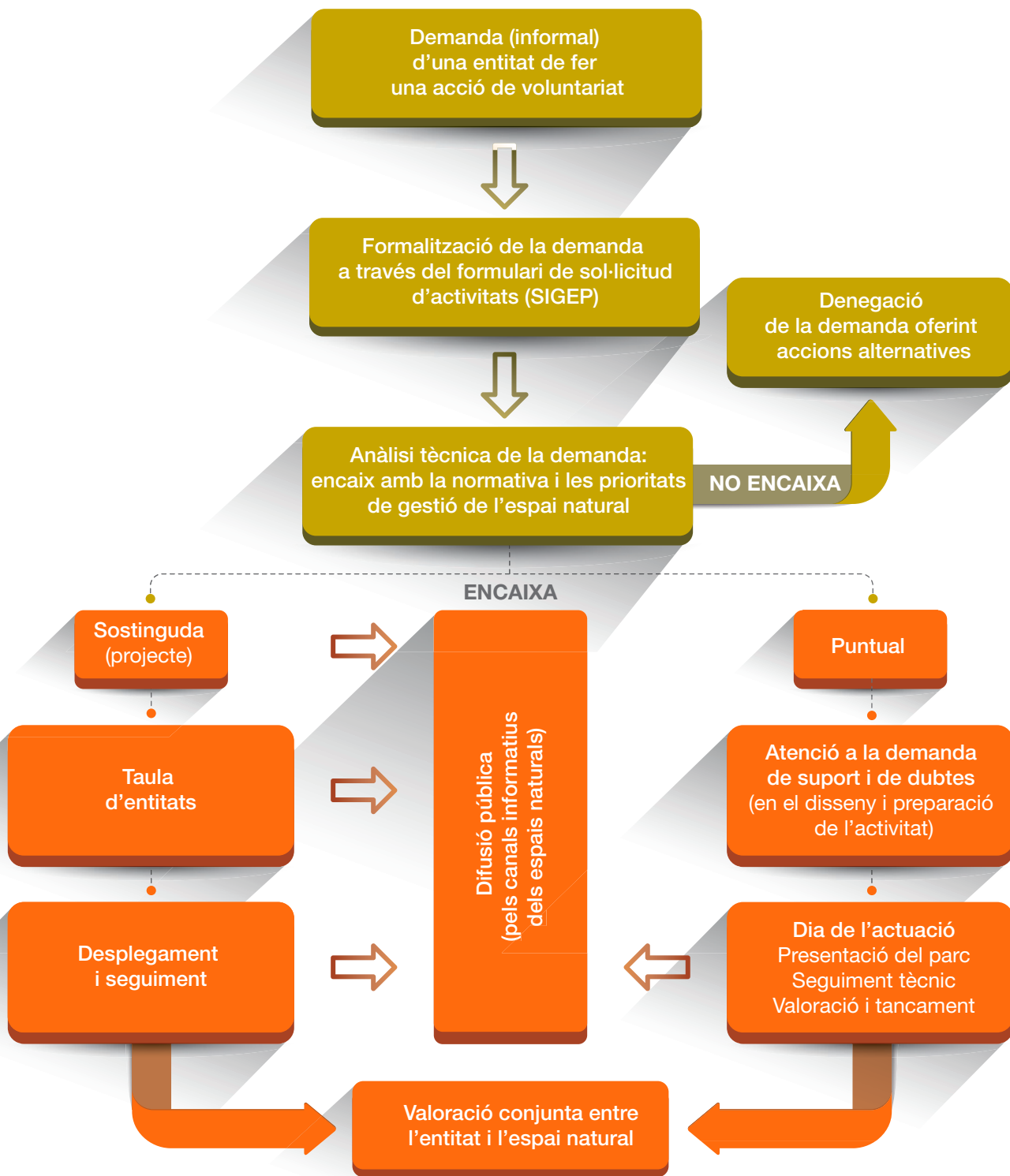

Font: Adaptació del Gràfic 5 del PEEVA.

Gràfic 3.2. Procediment de gestió de les demandes d'accions d'RSC per part d'empreses:

Gràfic 3.3. Procediment de gestió de les demandes d'accions de voluntariat per part d'entitats:

Taula 3.1. Continguts continguts mínims de l'informe anual del voluntariat en cada espai natural:

Capítol	Continguts
1. Dades bàsiques de l'espai natural en relació amb el voluntariat	Inventari d'entitats de voluntariat que actuen a l'espai natural. Programes i projectes de l'espai natural que poden rebre (o reben) el suport del voluntariat. Tècnics implicats.
2. Gestió de les demandes de voluntariat rebudes per l'espai natural	Nombre de demandes rebudes. Anàlisi de com s'han canalitzat aquestes demandes i de si el voluntariat ha acabat fructificant.
3. Taula de voluntariat i els marcs de col·laboració establerts	Membres: vigents i nous. Reunions efectuades. Acords presos. Marcs de col·laboració establerts amb entitats concretes.
4. Accions de voluntariat organitzades per entitats dins l'espai natural	Accions efectuades: objectius, entitats organitzadores i col·laboradores, suport donat per part de l'òrgan gestor, nre. participants, resultats obtinguts. Nre. accions totals. Nre. de voluntaris participants totals. Perfils dels voluntaris.
5. Campanyes puntuals	Campanyes executades: objectius, entitats organitzadores i col·laboradores, nre. participants, resultats obtinguts.
6. Accions d'RSC	Accions d'RSC dins l'espai natural: objectius, entitats organitzadores i col·laboradores, nre. participants, resultats obtinguts.
7. Balanç final	Lliçons apreses. Dificultats detectades. Millores necessàries.
8. Pla d'acció any següent	Accions previstes per a l'any vinent.

Font: Taula 52 PEEVA.

Taula 3.2. Proposta d'un índex d'un pla de voluntariat:

1. El voluntariat al parc	
1.1.	Inventari d'entitats de voluntariat que actuen a l'espai natural. Programes i projectes de l'espai natural que poden rebre (o reben) el suport del voluntariat. Tècnics implicats.
1.2.	Nre. demandes rebudes. Anàlisi de com s'han canalitzat aquestes demandes i de si el voluntariat ha acabat fructificant.
1.3.	Membres: vigents i nous. Reunions efectuades. Acords presos. Marcs de col·laboració establerts amb entitats concretes.
1.4.	Accions efectuades: objectius, entitats organitzadores i col·laboradores, suport donat per part de l'òrgan gestor, nre. participants, resultats obtinguts. Nre. accions totals. Nre. voluntaris participants totals. Perfils dels voluntaris.
1.5.	Campanyes executades: objectius, entitats organitzadores i col·laboradores, nre. participants, resultats obtinguts.
2. Principis i criteris	
	Principis: postulats fonamentals, d'aspecte general, sobre els quals es constitueix la proposta i li donen sentit.
3. Objectius	
3.1.	Objectius estratègics.
3.2.	Objectius específics.
4. Model de gestió	
4.1.	Definició del tipus de voluntariat amb qui es vol treballar (amb entitats del territori i/o empreses) i la manera com es farà.
4.2.	Voluntariat associatiu <ul style="list-style-type: none"> 4.2.1. Requisits i selecció. 4.2.2. Marc de col·laboració. 4.2.3. Espais de treball, seguiment i participació. 4.2.4. Formació. 4.2.5. Seguiment i revisió dels acords de col·laboració. 4.2.6. Comunicació i difusió. 4.2.7. Valoració.

Continua a la pàgina següent >

Taula 3.2. Proposta d'un índex d'un pla de voluntariat (*continuació*):

4. Model de gestió	
4.3.	Voluntariat corporatiu 4.3.1. Requisits i selecció. 4.3.2. Marcs de col·laboració. 4.3.3. Protocol de col·laboració. 4.3.4. Formació. 4.3.5. Seguiment. 4.3.6. Comunicació i difusió. 4.3.7. Valoració.
5. Pla de treball anual	
5.1.	Objectius anuals operatius lligats al pla anual del parc.
5.2.	Activitats.
5.3.	Calendari.
5.4.	Seguiment i avaluació anuals 5.4.1. Indicadors comuns. 5.4.2. Indicadors del voluntariat d'entitats del territori. 5.4.3. Indicadors del voluntariat de Responsabilitat Social Corporativa.
6. Recursos	
6.1.	Equip de treball.
6.2.	Recursos materials.
6.3.	Recursos econòmics.
7.	Procediments de planificació, execució, seguiment, avaluació i millora del pla

Procediment de planificació

Recull de les accions que es duen a terme per implicar els diferents col·lectius en l'elaboració del pla o projecte de voluntariat:

- Amb els òrgans i espais de gestió i participació.
- Amb la direcció i/o coordinació.
- Amb les diferents unitats del parc.
- Altres.

Avaluació i seguiment del pla

Com en qualsevol pla d'actuació, és necessari establir una sèrie d'**indicadors** que permetin mesurar el grau d'assoliment dels objectius establerts. Tant els uns com els altres (objectius i indicadors) els haurà de definir cada parc en el moment d'elaborar el pla. Per tal d'aconseguir una vinculació efectiva amb els plans d'objectius i actuacions anuals, és millor establir-los de manera desglosada per anys.

Sí que hi ha una sèrie d'**indicadors quantitius** bàsics que creiem comuns a tots els parcs. A continuació, en proposem alguns que segueixen la lògica de les propostes fetes en aquest document.

a) Bloc d'indicadors comuns:

- Referents al total d'actuacions, de voluntaris participants, d'organitzacions implicades, etc.
- Referens a la gestió: dedicació del personal (nombre, hores), reunions fetes, etc.
- Referents a la comunicació i difusió: accions realitzades, material editat, publicacions fetes, etc.

b) Bloc d'indicadors específics:

- Referits al **voluntariat individual**, en cas que el parc compti amb un grup de gestió directa. Així, entre d'altres:
 - Voluntaris participants: nombre total i parcial (respecte al total de voluntaris).
 - Nombre d'hores de voluntariat.
 - Grau d'increment.
 - Grau de contínuïtat.
 - Nombre d'activitats i d'hores i hores de formació.
 - Voluntaris que participen de la formació: nombre total i parcial (respecte al total de voluntaris).
 - Nombre d'espais de participació convocats.

- Referits al **voluntariat associatiu**:
 - Nombre d'entitats.
 - Voluntaris participants: nombre total i parcial (respecte al total de voluntaris).
 - Nombre de convenis/subvencions
 - Nombre de projectes i/o d'actuacions desenvolupats.
 - Funcionament dels espais de treball col·laboratiu: nombre d'entitats, nombre de projectes concertats, nombre de voluntaris implicats, de reunions fetes, etc.

- Referits al **voluntariat corporatiu**:
 - Nombre d'empreses.
 - Voluntaris participants: nombre total i parcial (respecte al total de voluntaris).
 - Nombre de projectes i/o d'actuacions desenvolupats.
 - Recursos aportats.

Els indicadors quantitius s'haurien de complementar amb d'altres qualitius que permetin mesurar aspectes més subjectius, com ara la satisfacció, la percepció per part de voluntaris d'aspectes clau, etc. I indicadors d'impacte que permetin valorar el grau de transformació assolit amb les actuacions portades a terme.

En relació amb els indicadors qualitius, un document de referència és la publicació *Fem camí. Guia de criteris de qualitat per a projectes de voluntariat ambiental*, de la Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC).

Annex 4

Perfils professionals d'educació ambiental

Gràfica 4.1. Tasques a assumir pels tècnics responsables de l'educació ambiental i voluntariat:

Àmbit	Tasques
Transversals	<ul style="list-style-type: none"> • Coordinar, supervisar i, si escau, redactar el pla estratègic particular d'educació ambiental i voluntariat de cada espai natural. • Coordinar-se amb els tècnics referents dels altres espais naturals de la XPN i de la GSEN. • Coordinar-se amb els tècnics municipals i altres referents del territori.
Educació ambiental	<ul style="list-style-type: none"> • Coordinar, supervisar i, si escau, redactar els programes d'educació ambiental (per a destinataris específics o per temàtiques específiques). • Coordinar-se i supervisar l'empresa/entitat que executa els programes d'educació ambiental de l'espai natural. • Garantir que s'apliquen els criteris de qualitat definits en aquest Pla estratègic (en el disseny, la planificació prèvia d'activitats, l'execució i l'avaluació posterior). • Elaborar l'inventari dels potencials agents col·laboradors amb els espais naturals. • Assegurar que les empreses i entitats d'educació ambiental que actuen a l'àmbit d'influència dels espais naturals compleixen uns criteris mínims de qualitat. • Establir contactes i intentar materialitzar col·laboracions amb agents vinculats al món educatiu, amb agents locals (públics i privats) i amb agents d'altres àmbits temàtics o territorials. • Constituir i convocar les taules d'educació ambiental de cada espai natural (o d'una agrupació d'espais naturals).
Voluntariat ambiental	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborar l'inventari d'entitats de voluntariat que actuen a l'espai natural. • Identificar programes, projectes i accions en marxa o previstos de l'espai natural que podrien rebre el suport del voluntariat. • Constituir i convocar les taules de voluntariat de cada espai natural (o d'una agrupació d'espais naturals) procediments establerts. • Formalitzar els marcs de col·laboració amb aquelles entitats a qui les quals doni suport per a l'organització d'accions de voluntariat. • Suport en la promoció i difusió de les accions de voluntariat programades en l'àmbit de l'espai natural. • Organitzar les tasques de suport a les accions de voluntariat. • Coordinar-se i fer seguiment de les accions de voluntariat que tinguin lloc dins l'àmbit dels espais naturals. • Elaborar els informes anuals de voluntariat de cada espai natural. • Col·laborar amb la Xarxa per a la Conservació de la Natura (XCN) informant-la, per exemple, dels projectes i accions de voluntariat que tenen lloc a cada espai natural per tal que se'n faci difusió i puguin formar part d'un futur catàleg de bones pràctiques de voluntariat ambiental en els espais naturals.

Font: Adaptació de la Taula 53 del PEEVA.

4.2. Definicions, tasques i competències associades dels diferents perfils professionals dins l'àmbit de l'educació ambiental i voluntariat

Aquesta informació és un recull dels resultats de les sessions participatives que es van portar a terme el setembre i octubre de l'any 2021 dins del projecte per a la definició dels perfils professionals del sector de l'educació ambiental del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya.

Tècnic/a d'educació ambiental (d'acció directa)

Funcions

Troncals principals

Professional que té la capacitat d'acompanyar la comunitat en el procés d'aprenentatge i de transformació envers una presa de decisions orientades a l'acció, dissenyant recursos i/o portant a terme activitats d'educació ambiental i fent ús d'eines pedagògiques basades en principis de sostenibilitat.

Passejades guiada a la cova Negra del Parc del Garraf.

- Realitzar activitats d'educació ambiental.
- Dissenyar, elaborar i fer ús de recursos pedagògics.
- Realitzar campanyes d'informació i sensibilització ambiental.
- Fer el seguiment de les activitats d'educació ambiental.

Troncals secundàries

- Realitzar guiatges (itineraris de natura o visites guiades).
- Fer la difusió de temes o activitats d'educació ambiental (comunicació ambiental).
- Dissenyar activitats i/o recursos i materials educatius ambientals.

Complementàries

- Recopilar i seleccionar documentació per difondre informació ambiental.
- Realitzar el control i vigilància d'espais naturals i informar del seu ús públic en col·laboració amb Agents Rurals, cívics o altres responsables territorials (en campanyes pedagògiques).

Competències tècniques

1. Eines pedagògiques que ajudin a motivar i conscienciar sobre el medi ambient.
2. Dinamització de grups d'infants, joves i adults.
3. Interpretació del patrimoni.
4. Eines de comunicació i informació.
5. Domini global de temes ambientals.
6. Eines de documentació i implementació de coneixements específics.
7. Coneixements informàtics en general.
8. Eines de disseny d'activitats d'educació ambiental, recursos i materials educatius.
9. Coneixement del sector de l'educació ambiental.
10. Eines i recursos per a la realització de campanyes de sensibilització ambiental.
11. Eines i recursos per a la comunicació i difusió de projectes ambientals.
12. Eines de disseny i execució de programes d'educació ambiental.

Competències actitudinals

1. Comunicació interpersonal.
2. Escolta activa / empatia.
3. Autoconeixement / gestió de les emocions.
4. Responsabilitat ètica i crítica.
5. Autonomia i proactivitat.
6. Capacitat per idear solucions creatives i presa de decisions / resolució de conflictes.
7. Adaptació i flexibilitat.
8. Treball en equip.
9. Aprenentatge permanent.

Coordinador/a tècnic/a de projectes i activitats d'educació ambiental

Professional que conceptualitza, dissenya i coordina plans, campanyes, programes i activitats d'educació ambiental per impulsar la cultura de la sostenibilitat a escala comunitària. Organitza els equips educatius i tècnics i treballa en col·laboració amb els diferents agents (clients, usuaris, proveïdors, etc.).

Funcions

Troncals principals

- Coordinar projectes/programes d'educació ambiental.
- Coordinar equips d'educadors/es, gestionar el personal (avaluació del rendiment professional).
- Dissenyar i redactar projectes/programes d'educació ambiental.
- Fer seguiment i avaluació d'activitats d'educació ambiental.
- Fer consultoria i assessorar en educació ambiental.

Troncals secundàries

- Reorientar activitats d'educació ambiental, fer el disseny segons els seus resultats.
- Dissenyar, executar i/o avaluar processos participatius de la població en general i de col·lectius específics com a eina formativa d'educació dirigida a l'acció.

Complementàries

- Caracteritzar problemes ambientals i proposar solucions educatives.
- Fer el seguiment i avaluació de l'efectivitat de les campanyes/programes/projectes d'educació ambiental i introduir els canvis o modificacions necessaris.
- Realitzar informes tècnics sobre educació ambiental i participació ciutadana.
- Participar en l'anàlisi de la viabilitat (econòmica, organitzativa, de recursos, etc.) dels nous projectes o línies d'actuació.

Competències tècniques

1. Gestió de recursos físics, econòmics i de personal amb càrregues de treball.
2. Coneixement del sector de l'educació ambiental.
3. Coneixement de la temàtica objecte del projecte/programa d'activitats.
4. Eines i criteris per a l'avaluació de programes i activitats d'educació ambiental.
5. Coneixements informàtics en general.
6. Disseny d'activitats d'educació ambiental, recursos i materials educatius.
7. Eines pedagògiques que ajudin a motivar i conscienciar sobre el medi ambient.
8. Interpretació del patrimoni.
9. Eines de disseny i execució de programes d'educació ambiental.
10. Domini tècnic d'un o més temes ambientals.
11. Redacció de projectes, subvencions i/o memòries de justificació.
12. Eines i recursos per a la comunicació i difusió de projectes ambientals.
13. Eines de disseny de materials d'interpretació ambiental.

Competències actitudinals

1. Coordinació i treball en equip.
2. Planificació i organització.
3. Lideratge / gestió d'equips.
4. Comunicació interpersonal.
5. Escolta activa.
6. Capacitat per idear solucions creatives i presa de decisions / resolució de conflictes.
7. Adaptació i flexibilitat.
8. Autoconeixement / gestió de les emocions.
9. Responsabilitat ètica i crítica.
10. Autonomia i proactivitat.
11. Aprenentatge permanent.
12. Innovació.

Director/a tècnic/a de projectes d'educació ambiental

Professional integral de la gerència que impulsa l'estratègia i duu a terme l'anàlisi, la planificació i la gestió a partir de les necessitats de l'entorn i de la interpretació de les polítiques públiques per la transformació comunitària cap a la sostenibilitat a través de l'educació ambiental.

Funcions

Troncals principals

- Prendre decisions executives (direcció/gerència).
- Dissenyar estratègies i plans d'educació ambiental.
- Dirigir i coordinar equips (interdisciplinaris: educatiu, econòmic, legal, administratiu).
- Promocionar i representar el projecte i/o entitat, i fer treball en xarxa amb altres agents.
- Dur a terme l'anàlisi de la viabilitat (econòmica, organitzativa, de recursos, etc.) dels nous projectes o línies d'actuació.

Troncals secundàries

- Fer recerca de recursos i noves oportunitats.
- Dissenyar l'estratègia de comunicació i difusió del programa des del punt de vista relacional amb altres agents.
- Analitzar i supervisar informes.
- Gestionar equipaments ambientals, centres de natura o similars.
- Promocionar processos participatius de la població en general i de col·lectius específics com a eina formativa d'educació dirigida a l'acció.

Complementàries

- Realitzar informes tècnics sobre educació ambiental i participació ciutadana.
- Caracteritzar problemes ambientals i proposar solucions educatives.

Competències tècniques

1. Coneixements de direcció i gestió.
2. Domini tècnic d'un o més temes ambientals.
3. Coneixement del sector de l'educació ambiental.
4. Redacció de projectes, subvencions i/o memòries de justificació.
5. Coneixement de la contractació pública.
6. Coneixement d'eines i criteris per a l'avaluació de programes i activitats d'educació ambiental.
7. Coneixements informàtics en general.
8. Eines pedagògiques que ajudin a motivar i conscienciar sobre el medi ambient.
9. Coneixement sobre els espais naturals i l'ús públic.
10. Interpretació del patrimoni.

Competències actitudinals

1. Planificació i organització.
2. Innovació.
3. Autoconeixement / gestió de les emocions.
4. Responsabilitat ètica i crítica.
5. Comunicació interpersonal.
6. Lideratge / gestió d'equips.
7. Gestió de recursos.
8. Capacitat per idear solucions creatives i presa de decisions / resolució de conflictes.
9. Autonomia i proactivitat.

10. Coordinació i treball en equip.
11. Adaptació i flexibilitat.
12. Aprenentatge permanent.

Llistat de competències

Recollint totes les competències, les unifiquem en un sol llistat per poder identificar les que són comunes als tres perfils professionals.

Competències tècniques

1. Coneixement del sector de l'educació ambiental.
2. Coneixement de la temàtica objecte del projecte/programa d'activitats.
3. Domini de temes ambientals (tant des d'un àmbit global com des d'un perfil d'educador/a, de tècnic/a, de coordinació o de direcció).
4. Interpretació del patrimoni.
5. Eines pedagògiques i didàctiques que ajudin a motivar i conscienciar sobre el medi ambient.
6. Eines i criteris per a l'avaluació de programes i activitats d'educació ambiental.
7. Coneixements informàtics en general.
8. Eines de documentació i implementació de coneixements específics.
9. Dinamització de grups d'infants, joves i adults.
10. Eines de disseny d'activitats d'educació ambiental, recursos i materials educatius.
11. Eines de disseny de materials d'interpretació ambiental.
12. Eines i recursos per a la realització de campanyes de sensibilització ambiental.
13. Eines de comunicació i informació de temes ambientals.
14. Eines i recursos per a la comunicació i difusió de projectes ambientals.
15. Eines de disseny i execució de programes d'educació ambiental.
16. Redacció de projectes, subvencions i/o memòries de justificació.
17. Gestió de recursos físics, econòmics i de personal amb càrregues de treball.

Visita guiada a l'Espai Natural de les Guilleries-Savassona.

Competències actitudinals

1. Comunicació interpersonal.
2. Escolta activa / empatia.
3. Autoconeixement / gestió de les emocions.
4. Responsabilitat ètica i crítica.
5. Autonomia i proactivitat.
6. Capacitat per idear solucions creatives i presa de decisions / resolució de conflictes.
7. Adaptació i flexibilitat.
8. Treball en equip.
9. Aprenentatge permanent.
10. Coordinació i treball en equip.
11. Lideratge / gestió d'equips.
12. Planificació i organització.
13. Gestió de recursos.
14. Innovació.

**Diputació
Barcelona**

| **Xarxa de Parcs Naturals**

Gerència de Serveis d'Espais Naturals

Comte d'Urgell, 187. 08036 Barcelona

Tel. 934 022 428

xarxaparc@diba.cat · parcs.diba.cat